Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...1921 оной ... 21һээ гарана | № 67 (13691) | 1972 оной мартын 21, вторник | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй ПРОФЕССИОНАЛЬНА СОЮЗУУДЫЕ ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР ШАГНАХА ТУХАЙ

Социалис ба коммунис байгуулалтын хэрэгтэ, арадай ажахые хүгжөөлгын түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө **СССР-эй профессиональна союзуудые Ленинэй орденоор** шагнаха.

**СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Н. ПОДГОРНЫЙ.**

**СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль.
1972 он ой мартын 20.

СССР-эй Профсоюзуудай XV съезд

...СР-эй ПРОФЕССИОНАЛЬНА ...ЮЗУУДАЙ XV СЪЕЗДДЭ

...нүхэдүүд!

...Союзай Коммунис партиин Центральна ...СССР-эй Профессиональна союзуудай XV ...легадуудые — баатар габьяата совет хү... ангиин, хүдөө нютагуудтахи ажалша... тоото отрядуудай, манай арадай интелли... ...үлөөлэгшэдые халуунаар амаршална.

...партиин хүтэлбэри доро манай олон ...тантай агууехэ Эхэ ороной бүхы ажалша... ...ис общество байгуулжа, КПСС-эй XXIV ...рхэтэ шиидхэбэринүүдые эдэбхитэйгээр ...СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ юһэ... ...жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэ... ...тэмсэжэ, Совет Социалис Республика... ...юзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе шэнэ ...уудтайгаар угтаха бэлэдхэл хэжэ байһан ...далда Профсоюзуудай XV съезддэ суг-...

...профсоюзууд манай социалис обществын ...байдалда онсо шухала һуури эзэлнэ. ...ажын ба соёлой байгуулалтада, нинтын... ...э ажабайдалда профсоюзуудай дүүргэдэг ...шэлүүлхын тула Коммунис парти саг үр... ...оролдолго гаргана. Захиргаанай һургуули, ...ажалгын һургуули, коммунизмын һургуу... ...профсоюзуудай үүргэнь мүнөө бүри ехэ ...байхай.

...профсоюзуудай нинтын уялгань юун болоноб ...бэл түрүүн олониитын-политическэ ба ...бэхи хэшээлые бүхы аргаар бадаруулха, ...хүтэлбэрилгын хэрэгтэ ажалшадые үргэн ...дуулха, социалис мүрысөө, ажалда ком... ...э хандахын түлөө хүдэлөө эмхидхэлгые ...аруулха шухала байна гэжэ КПСС-эй ...а Комитет тоолоно. Үйлэдбэриин ашаг ...э болгохын түлөө, ажалай бүтээсэ улам ...дүүлхын, үйлэдбэреэ бүри болбосоноор ...продукциин шанар һайжаруулхын түлөө, ...ба захиргаанай шэнэ онол аргануудые ...хэрэглэхын, үйлэдбэриин фонднууд ба ка... ...хүдэлмэридэ һомологдоһон мүнгэ һайнаар ...ажалай хүсэ, материалнууд ба мүнгэ ...абалха алмахын түлөө саг үргэлжэ тэмсэ... ...профсоюзуудай шухалын шухала зорилго

...техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхын, ажал... ...лическэ зохёол бүтээл улам үргэдхэхын, ...бүхы талаарнь нарижуулан һайжаруул... ...сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэдэг түрүүшүү... ...юумэ үүсхэгшэдэй, урлан нарижуулаг... ...далан зохёогшодой зорнгжол түгэс ажа... ...хын тула профессиональна союзуудай ...оролдолгонь гүрэн түрын ехэ удха шанар... ...а болоно.

...XXIV съездын хараалһан социальна ...буулгануудые бэелүүлхэ хэрэгтэ совет ...уд шухала үүргэ дүүргэнэ. Эдэнэр арадай ...эд товар бүри ехээр бүтээн гаргахын, ...һайжаруулхын тула ехэ юумэ хэхэ ...Профессиональна союзууд ажалшадай ...арилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангахын ту... ...бүри оролдолго гаргаха, ажалай түлөөһэнэй ...териальна ба моральна урмашуулга улам ...ха ябадалда эдэбхитэйгээр хабаадаха, гэр ...соёлой болон ажаһуудалай шэглэлтэй ба... ...ээбүүдые дүүргэхэ, больнинанууд, санатори... ...амаралтын байшангууд, үхибүүдэй эмхи ...дые хаһа саг соонь ашаглалгада оруулха ...болгохо, ажалшадай амаралта, санаторно-ку... ...эмнэлгэ һайжаруулхын тула саг үргэлжэ ...уялгатай. Худалдаа наймаа хүгжөөхэ, сто... ...олон болгохо, нинтын эдеэ хоолой, улад ...ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын шанар

улам һайжаруулха асуудалнуудта халуун анхарал хандуулдаг байха ёһотой.

Совет профсоюзууд ажалай хуули ёһо сахилгын, усалталгаһаа һэргылэлгын гурим нормо сахилгын хойноһоо, ажаллаха арга боломжо, илангаяа эхэнэрнүүдэй ба бага наһатанай, тэрэшэлэн һүниин халаануудта хүдэлдэг хүдэлмэришэдэй ажаллаха арга боломжо һайжаруулгын хойноһоо хиналта хэхын тула эдээндэ хууляар олгогдоһон ехэ эрхэ хүсэд бүрин хэрэглэхэ ёһотой.

Коммунис байгуулалтын улам ехэ боложо байгаа зорилгонууд хадаа хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые суртал бодолой талаарнь хүмүүжүүлхэ, социалис журам бэхижүүлхэ, хуушанай үлэгдэлнүүдтэй тэмсэлээ улам шангадхаха асуудалнуудаар профсоюзуудай эрхилдэг ажал ябуулгые улам һайжаруулха эрилтэ табина. Ажалдаа, нинтын зөөридэ коммунис ёһоор хандаха мэдэрэл нэбтэрүүлэн бүрилдүүлхын тула, ажалшадай соёл болбосорол ба мэргэжэл шадабари, экономическа эрдэм дээшэлүүлхэ, аха үеынхидэй революционно дайшалхы ба ажалай баатаршалгын жэшээнүүд дээрэ залуушуулые хүмүүжүүлхын тула ажалша коллективүүдтэхи угаа ехэ арга боломжонуудые хүсэд бүрин хэрэглэхэ шухала.

Профсоюзуудай зорилго юуб гэхэдэ, бүхы гэшүүдэйнгээ эдэбхи үүсхэл бүри ехээр дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриингөө онол арга улам һайжаруулха, союзууд доторой демократиие үргэдхэхэ, дааһан зорилгонуудаа профсоюзна бүхы эхин эмхинүүдэй үрэтэй һайнаар бэелүүхэ ябадал туйлахань шухала. Совет профсоюзууд манай Эхэ ороной бүхы үндэһэ яһатанай ажалшадай, бүхы аха дүү арадуудай хани барисаа, харилсаа холбоо мандуулха зорилготой ленинскэ политикые бэелүүлгэдэнь Коммунис партидаа бүри эдэбхитэйгээр туһалха зэргэтэй. Манай профсоюзууд социалис оронуудай профсоюзуудтай харилсадаг аха дүү ёһоной холбоогоо, бүхы дэлхэйн ажалшадтай, хилын саанахи түрүү үзэл бодолто профцентрнүүдтэй интернациональна холбоогоо саашадань хүгжөөхэ, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые бүхы аргаар бэхижүүлхэ ёһотой.

Совет профсоюзууд социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө сэхэ шууд тэмсэдэгээрээ, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе бүхы аргаар дэмжэдэг байһаараа уласхоорондын оршом соо ехэ суутай, хүндэтэй болоо. Эб найрамдал бэхижүүлхын тула, Вьетнамда, Дүтын Зүүн зүгтэ, дэлхэйн бүмбэрсэгэй бусад орон нютагуудта империалистнуудай үүдхэжэ байгаа сэрэгэй хорото балмад ябуулгануудта, харата муухай аашануудта эсэргүү тэмсэлдэ ажалшадые элсүүлэн нэгэдхэхын тула совет профсоюзууд ехэ юумэ хэнэ. Эдэ арюун һайхан зорилгонуудта совет профсоюзуудай саашадаашье һуларшагүй анхарал хандуулдаг байхань лабтай

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна комитет хүдэлмэридөө ехэ амжалта туйлахыень Профсоюзуудай XV съездын делегадуудта хүсэнэ, совет профессиональна союзууд коммунис общество байгуулха, оронойнгоо экономическа ба өөрыгөө хамгаалгын хэрэг бэхижүүлхэ, партиин XXIV съездын табиһан асари ехэ зорилгонуудые дүүргэлтэ болгохо хэрэгтэ КПСС-эй хүтэлбэри доро нилээд ехэ хубита шэнээр оруулха байха гэжэ батаар этигэдэгээ элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Коммунис байгуулалтын хэрэгтэ партиин эдэбхитэй туһалагшадынь бологшо совет профсоюзууд мандаха болтогой!

Сүлөөтэ, тэгшэ эрхэтэ арадуудай олон үндэһэ яһатантай агууехэ социалис гүрэн — Советскэ Союз мандаха болтогой!

Коммунизм мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет

СОВЕТ ПРОФСОЮЗУУД — ПАРТИИН ЭДЭБХИТЭЙ ТУҺАЛАГШАД

Профессиональна союзуудай XV съезд гайхамшаг жэлдэ — СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн жэлдэ зарлагдаа. Коммунис байгуулалтадаа шэнэ амжалтануудые туйлажа алдарта ойе угтаха гэһэн партиин уряа ажалшадай зүгһөө халуун баяраар угтагдаа, орон дотор ажалай ба политическэ угаа ехэ эдэбхи хэшээл үүсхээ. Совет профсоюзууд юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй эмхидхэлшэд болоно.

СССР-эй профсоюзууд Коммунис партиин, Совет правительствын ленинскэ гадаадын политикые ехэтэ һайшаан, арадуудай эб найрамдал болон аюулгүй байдал батадхахын түлөө, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэл хангахын түлөө тэмсэнэ.

Совет профсоюзуудай 98 миллион гэшүүд партиие, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедые тойрожо нягтаар жагсанхайгаар өөрынгөө съезддэ ерэбэ, Эхэ оронойнгоо экономическа, оборонно хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ, совет эрдэм болон соёлые хүгжөөн һалбаруулха хэрэгтэ хамаг хүсэеэ зорюулна.

Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, арадай интеллигенциин табан мянга шахуу түлөөлэгшэд байгша оной мартын 20-до Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо суглараа. Эдэнэр — солото сталеварнууд, машина бүтээгшэд, горнягууд, таряашад, эрдэмтэд, соёлой ажал ябуулагшад, багшанар ба врачнар болоно.

Үглөөнэй арбан час. Президиумдэ нүхэд **Л. И. Брежневэй, Г. И. Вороновой, А. Н. Косыгинай, Ф. Д. Кулаковой, Д. С. Полянскиин, А. М. Сусловай, А. Н. Шелепинэй, Ю. В. Андроповой, П. Н. Демичевэй, М. С. Соломенцевой, И. В. Капитоновой, К. Ф. Катушевай** харагдахадань, делегадууд ба айлшад нэрьемэ удаан альга ташалгаар угтаба.

ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ А. Н Шелепин СССР-эй профсоюзуудай XV съездые нээгдэһэндэ соносхоо.

Съездын хүдэлмэришэ президиум һунгагдаба. Тэрээндэ бүхы һалбаринуудтахи профсоюзуудай этигэмжэтэд, хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, арадай интеллигенциин түлөөлэгшэд һууба. Эндэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор бии.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан, хүндэтэ президиумдэ бүгэдын дуугаар һунгагдаа.

Съездын хүтэлбэрилхы органууд — секретариат, редакционно ба мандатна комиссинууд һунгагдаба.

Зүблэхэ зүйл ба хүдэлмэриин гурим баталагдаа. СССР-эй профсоюзуудай XV съездын зүбшэн хэлсэлгэдэ иимэ асуудалнууд табигдаба:

1. Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй тоосоон.
2. Центральна шалгалтын комиссиин тоосоон.
3. Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведые, Центральна шалгалтын комиссие һунгалга.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр **Леонид Ильич Брежневтэ** үгэ үгтөө. Съездын делегадууд ба айлшад хүл дээрээ байжа, нэрьемэ удаан, замхашагүй шанга альга ташалгаар нүхэр Л. И. Брежневые угтаба.

***

Съезд хэлсэхэ зүйлнүүдэйнгээ түрүүшын асуудалые — Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй тоосоое зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ. ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ **А. Н. Шелепин** энэ асуудалаар элидхэл хээ.

ПРОФЕССИОНАЛЬНА СОЮЗУУДАЙ БҮХЭСОЮЗНА ЦЕНТРАЛЬНА СОВЕДЭЙ ТООСООН

ВЦСПС-эй ТҮРҮҮЛЭГШЭ НҮХЭР А. Н. ШЕЛЕПИНЭЙ ЭЛИДХЭЛҺЭЭ

А. Н. Шелепин делегадууд ба гадаадын айлшадта хандан иигэжэ хэлэбэ:

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй хэлэһэн гүн удхатай, тодо һонор үгын манда үзүүлһэн ехэ, мартагдашагүй нүлөөгөөр мүнөө бултадаа нэбтэрэнхэй байнабди гэжэ хэлэбэл, эндэ байгшад бүгэдэнэй һанал бодолые элирхэйлхэб гээд һанагдана.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ соо мүнөөнэй табан жэлэй түрүүшын жэлэй дүн гаргагдаһан, манай партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын эсэшэ сусашагүйгөөр бэелүүлжэ байгаа зорилгонууд, шухала шухала асуудалнууд найруулагдаһан, профсоюзуудай ажал хүдэлмэри үндэрөөр сэгнэгдэһэн, профсоюзуудай хэхэ бодото зорилгонууд бүхы талаараа табигдаһан, дэлхэйн оршон байдал үргэнөөр харуулагдаһан байха юм. Советскэ профсоюзууд болбол КПСС-эй ЦК-гай амаршалга дотор, нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ дотор үгтэһэн манай партиин заабаринуудые хэлбэришэгүйгөөр хүтэлбэри болгон бэелүүлхэ байна.

Нүхэдүүд, манай съездын хүдэлмэри тушаа ехэ анхарал табиһанайнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдтэ, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнуудта манай ороной профсоюзуудай бүхы гэшүүдые түлөөлһэн энэ съездын үмэнэһөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Профсоюзуудые Ленинэй орденоор шагнаха тухай нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн мэдээсэл бидэ бүгэдые гүн сэдьхэлһээмнай баясуулба. Энэ үндэр шагнал үгэһэнэйнь түлөө XV съезд, совет профсоюзуудай олон түмэн гэшүүд КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргэнэ

Профсоюзуудай шагнагдахада, хүдэлмэришэн анги, ажалша интеллигенци хүдөөгэй олон тоото ажалшад шагнагдаба гээшэ. Зүгөөр энэ шагнал хадаа имагтал аша габьяае мэдэрһэн ябадал бэшэ юм, нүхэдүүд. Энэ шагнал болбол улам һайнаар ажаллахыемнай уялгална.

Партиингаа анхарал оролдолгые, Ленинэй орденоор профсоюзуудай шагнагдаһанай ашые харюулхын тула советскэ профсоюзуудай бүхы гэшүүд бүри һайнаар ажаллаха, коммунизм байгуулха тухай партиин XXIV съездын хараалһан һүр жабхаланта түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө хүсэ шадалаа улам бүри эршэдхэн, үдэр бүри оролдохо гэжэ манай съезд совет профсоюзуудай бүхы гэшүүдэй үмэнэһөө КПСС-эй Центральна Комитедые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые, СССР-эй Министрнүүдэй Соведые найдуулна.

Энээнэй урда тээхи профсоюзуудай XIV съездһээ хойшо дүрбэн жэл үнгэрбэ гэжэ элидхэлшэ хэлээ. Энэ үе соо совет арад КПСС-эй хүтэлбэреэр политическэ болон ажалай ехэ ехэ амжалтануудые туйлаа. Ленинэй агууехэ үзэл сурталай илан мандаһанай тэмдэг доро манай орон, бүхы түрүү хүн түрэлтэн В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе тэмдэглэһэн байна. Мүнөө оромнай гайхамшаг ойн баяр—Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай тогтоогдоһоор 50 жэлэй ойн баярые тэмдэглэхэеэ бэлэдхэжэ байна.

Дотоодымнай болон гадаадын байдалай хүгжэлтын гол шухала хэрэгынь КПСС-эй XXIV съезд болонхой. Съездын шиидхэбэринүүд олониитэ зоноймнай политическэ болон ажалай шэнэ ехэ дэбжэлтэ үүсхэн бадаруулба. Шиидхэгдэһэн зорилгонуудайнгаа гүн ехэ, орёо шухала, удха түгэлдэр байһанай талаар тус съезд үнэхөөрөө бүхэдэлхэйн түүхэтэ удха шанартай байна.

Партиин XXIV съездын табиһан манай ерээдүйн гайхамшаг һайхан үргэн ехэ зорилгонууд юһэдэхи табан жэлэй түсэб дотор бодото дээрээ харуулагданхай. Юһэдэхи табан жэлэй түсэб болбол КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1971 оной) пленум дээрэ һайшаагдажа, һүүлээрнь СССР-эй Верховно Соведээр баталагдаһан байна. Арадай ажахые хүгжөөлгын юһэдэхи табан жэлэй түсэб үнэхөөрөө түүхэтэ удха шанартай документ, манай партиин, арад зоной хамтадаа бодомжолон табиһан түсэб мүн.

Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын оной даабаринуудые бэелүүлжэ байха үедэмнай һайн үрэ дүнгүүдэй хажуугаар горитой дутуу дундануудайшье үзэгдэһэниинь, онсо анхарал хандуулмаар зарим асуудалнуудай гараһаниинь элитэ. Эдээн тухайда мүнөөдэр нүхэр Леонид Ильич Брежневэй хэлэһэн үгэ дотор дурдагдаа. Гэхэ зуура үнгэрэгшэ жэлэйнгээ ажал болон тэмсэлэй хамтадхагдаһан гол дүнгүүд тухай хэлэбэл, сэдьхэлээ ханаха бүхы үндэһэ баримтанууд совет арадта бии байна. Коммунис партиин хүтэлбэри доро асари ехэ амжалтануудые туйлаха хэрэгтэ манай ороной баатар габьяата хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, совет интеллигенци шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ.

Советскэ профсоюзууд Коммунис партиин, тэрэнэй Ленинскэ Центральна Комитедэй хүтэлбэреэр ажаллажа, коммунизм байгуулгын бүгэдэ арадай хэрэгтэ шухала хубитаяа оруулаа гэжэ бидэ омогорхохо эрхэтэйбди.

Совет хүнүүд шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ олон түмэөрөө ажалай баатаршалга гаргаа. 1971 оной түсэбтэ гол шухала даалгабаринууд дүүргэгдэһэн, хэдэ хэдэн һалбаринуудай талаар үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна.

Манай съезд хадаа тоосоото үе соо советскэ профсоюзуудай хэһэн дүн гаргажа, КПСС-эй съездын зохёоһон коммунис байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ манай профсоюзуудай хабаадалсалгын тодорхой программа хараалха зэргэтэй гэжэ А. Н. Шелепин үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

Совет хүн тухай анхарал оролдолго гаргаха ябадал партиимнай, Совет гүрэнэй болон профсоюзуудай гол анхаралда байдаг. Совет хүнүүдэй байдал һайжаруулхын тулада али болохо бүхы оролдолгонууд коммунизм байгуулгын бүхы шатануудта гаргагдажа байгаа.

Юһэдэхи табан жэлдэ арад зоной байдал һайжаруулха тухай КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой, Советскэ правительствын зохёоһон, КПСС-эй XXIV съездын нэгэн һаналтайгаар һайшааһан үргэн ехэ программа хадаа дээрэ дурсагдаһан зорилго бэелүүлхэ хэрэгтэ хандуулагдана. Тус зорилго бэелүүлхэдэ, бодото дээрээ бүхы хүн зоноймнай ажабайдал, ажал хүдэлмэриин байдал, ажаһуудал һайжарха. 1970 онойхитой сасуулбал, 1975 ондо хүн зоноймнай мүнгэн олзо доход 78 миллиард түхэригөөр ехэ болохо юм. Энэ мүнгэнэй 22 миллиард түхэригынь гэхэ гү, али үнгэрэгшэ табан жэлэйхиһээ 2,2 дахин ехэ хубинь салин хүлһэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ, пенси, тэдхэмжэ, стипенди ехэ болгохо хэрэгтэ, мүн бусад хэмжээ ябуулгануудта зорюулагдаха юм.

Юһэдэхи табан жэлдэ 90 миллион шахуу хүдэлмэришэдэй болон алба хаагшадай салин хүлһэниинь дээшээ болохо юм. Бүри 1971 ондо түмэр замай транспортын ба метрополитенүүдэй хүдэлмэришэдэй салин 20 процент тухай нэмэгдэһэн, хүдөө ажахын механизаторнуудай салин 15—18 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн байна. Энэ жэлдэ эгээн бага салин һарадаа 70 түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлэгдэхэ. холын хойто районуудта ба тэдэнтэй адлидхагдаһан нютагуудта, Европын Хойто зүгтэ, Алас-Дурнада, Зүүн, Баруун Сибирьтэ, Ураалда ажалладаг үйлэдбэриин һалбаринуудай хүдэлмэришэдэй дундуур зэргын түлөөһэтэй хүдэлмэришэдэй болон алба хаагшадай салин хүлһэниинь нэмэгдэхэ, тэрэшэлэн дурсагдаһан районуудта һарадаа 70 түхэриг хүрэтэр салинтай хүдэлмэришэдэй болон алба хаагшадай налог болюулагдаха, һарадаа 90 түхэриг хүрэтэр салингһаа даргагдадаг алба налог гурбанай нэгэ хубиһаа ехээр доошолуулагдаха юм; багшанар, врачнуудай, һургуулида ороодүй үхибүүдэй эмхи зургаануудта ажалладаг хүмүүжүүлэгшэдэй салин ехэ болгогдохо. дээдэ һургуулиин студентнүүдэй, тусгаар дунда һургуулиин һурагшадай стипенди дээшэлүүлэгдэхэ, һүниндөө ажаллаһанай түлөө нэмэлтэ түлбэри ехэ болгогдохо, мүн хэдэ хэдэн бусадшье хэмжээнүүд хараалагдаһан байна.

Советскэ профсоюзуудай ажал ябуулгын шухала һалбаринь гэхэдэ, ажалшадай социальна страховааниин олон миллиард түхэригэй бюджедые эрхилэлгэ мүн. Мүнөө жэлдэ гүрэнэй социальна страховааниин бюджет 20 миллиард түхэриг хүрэтэр ехэ болобо. Энэнь 1965 оной бюджедһээ хоёр дахин шахуу үлүүлһэн байна. Саг зуура ажал хэхэ аргагүй болоходонь. хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта үгтэдэг тэдхэмжын нормо манай орон дотор дэлхэй дээрэ эгээн ехэ юм гэбэл. салингай 100 процент хүрэтэр тэдхэмжэ үгтэдэг ба пенси олгохо. түлэхэ талаар манайда эгээн ехэ хүнгэлэлтэнүүд хэгдэдэг юм.

Ургажа байгаа үетэниие хүмүүжүүлхэ тушаа гүрэмнай саашадаа гэр бүлэнүүдтэ тон үргэн туһаламжа үзүүлхэ юм. Гэр бүлын нэгэ хүн дээрэ абабал, бүхы олзо доходойнь һарадаа 50 түхэригһөө дээшэ хүртэлэггүй тиимэ дутамагаар хангагданги бүлэнүүдэй үхибүүдтэ юһэдэхи табан жэл соо тэдхэмжэ үгтэхөөр хараалагдана. Түрэхэ болоходо. түрэһэнэй һүүлээр үгтэдэг амаралтын түлөөһэ...

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

КПСС-эй обкомой IV пленум тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

...дэр мартын 20-до ...обкомой IV пленум ...үнгэрбэ. «КПСС-эй ...съездын шиидхэбэри... ...бэелүүлхэ талаар пар... ...Кабанскын ба Мухар-... ...райкомуудай ябуул... ...дхэлэй болон полити... ...хүдэлмэри тухай» ...пленум зүбшэн хэлсэ... ...асуудалаар КПСС-эй Кабанскын ба Мухар-Шэбэрэй райкомуудай нэгэдэхи секретарь **В. И. Титов, Г. М. Конев** гэгшэд элидхэл хэһэн байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь **Е. Ф. Елизов,** КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой нэгэдэхи секретарь **К. К. Шомоев,** КПСС-эй обкомой секретарь **В. Ф. Лысов,** КПСС-эй Захааминай райкомой нэгэдэхи секретарь **Н. Б. Михеев,** Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **С. В. Устинов,** КПСС-эй обкомой секретарь **А. А. Бадиев,** КПСС-эй Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь **Б. Д. Ангархаев,** «Бурятцелинстрой» трестые эрхилэгшэ **И. Д. Бугай,** Кабанскын аймагай Байгалай совхозой экономист **Е. А. Морозова,** Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **Ц. Ц. Галсанов,** республикын Госпланай түрүүлэгшэ **И. А. Хазагаев,** Тимлюйн цементын заводой директор **Л. К. Рыжов** гэгшэд хабаадалсаһан байна.

Пленум дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** үгэ хэлээ.

Пленум хэлсэһэн суудалаараа зохихо тогтоол баталан абаа.

...АССР-эй ВЕРХОВНО ...ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

...М. К. ПУЗИКОВЫЕ ...ЯАДАЙ АССР-эй ...ХОВНО СОВЕДЭЙ ...УМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ...ТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...нуудта үни удаан саг ...тайгаар ажаллаһа... ...е, түрэһөөр 60 наһатай ... дашарамдуулан, ...аймагай ажалшадай де... ...Витимэй сельсоведэй ...комитедэй түрүүлэгшэ ... Корнеевич **Пузико...** ...дай АССР-эй Верховно ...Президиумэй **Хүндэлэ...** ...таар шагнаха.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ...лэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

...Соведүүдэй байшан. ...мартын 20.

...215.

БУРЯАДАЙ ЛИТЕРАТУРА, ИСКУССТВЫН ҮДЭРНҮҮД УЛААН-ҮДЫН АЙМАГТА ЭХИЛБЭ

Үсэгэлдэр Улаан-Үдын аймагта Буряадай литература, искусствын һайндэр эхилжэ, Ивалга тосхон дээрэ ехэ уулзалга болоо. Эндэ уран зурагай нүүдэл выставкэ нээгдэжэ, зохёохы ажалтай зургаануудай, холбоонуудай түлөөлэгшэд эндэхи хүн зонтой уулзаһан байна

Улаан-Үдэ хотын зохёохы ажалтай юһэн коллектив, тэрэнэй тоодо оперо болон баледэй, ородой болон буряадай драмын театрнуудай бригаданууд, Буряадай гүрэнэй филармониин бүлэг хүнүүд, уран зохёолшод, уран зураашад, композиторнууд, хүгжэмэй болон соёл гэгээрэлэй студентнүүд энэ һайндэртэ хабаадаха байна. Мүн ороной болон Буряадай уран зохёолшодой ном эндэ худалдагдаха. Композиторнууд С. Манжигеев, А. Андреев, Г. Дашипылов, Б. Цырендашиев, хүгжэм шэнжэлэгшэ Д. Дугаров, уран зураашад Т. Рудь, Г. Павлов, нүхэд Гришинко, Купцов, И. Стариков, Н. Далбанов, уран зохёолшод А. Бальбуров, Ц-Д. Дондокова, Н. Балдано, Вл. Липатов болон бусад энэ һайндэртэ хабаадалсана.

Буряадай драмын театрайхид Н. Балданогой бэшэһэн «Губиин нашан» гэжэ зүжэгые Гильбэр тосхондо табяа. Тиихэдэ уран зохёолшод Оронго нютаг ошожо, ажалшадай урда шүлэг, зохёолнуудаа уншаһан, өөһэдынгөө бэшэжэ байһан юумэ, түсэб тухай хөөрэжэ үгэһэн байна. Ородой драмын театрайхид Ехэ-Куналей тосхондо зүжэг табяа. Мүн Буряадай филармониин, Улаан-Үдын хүгжэмэй училищиин студентнэр Хүйтэн, Каленово тосхонуудта уулзалгануудые хээ.

Мартын 25 болотор литература, искусствын үдэрнүүд үргэлжэлжэ, 60 гаран уулзалга, концерт, зүжэгүүд үнгэргэгдэхэ, табигдаха юм.

**О. ДАМБАЕВ,
Буряадай АССР-эй Культурын министерствын ахалагша инспектор.**

ПРОФЕССИОНАЛЬНА СОЮЗУУДАЙ БҮХЭСОЮЗН[illegible] ЦЕНТРАЛЬНА СОВЕДЭЙ ТООСООН

ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. ШЕЛЕПИНЭЙ элидхэлһээ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

1973 онһоо хойшо ажалай болзорые хараада абтангүйгөөр салингайнь 100 процентээр түлэгдэхэ байна. Үбдэһэн үхибүүдэй хойноһоо харууһалхада түлэгдэдэг түлөөһэтэй үдэрнүүдэй тоо дээшээ болгогдохо юм. Эдэ шэнэ хэмжээнүүдэй ашада 35 миллион тухай эхэнэрнүүд хүртэхэ байна. Бүхэли үдэртөө байжа һурадаг һурагшадай тоо 1,7 миллионоор, һургуулида ороодүй үхибүүдэй эмхи зургаануудай һууринуудай тоо 2,2 миллионоор олон болохо юм.

Наймадахи табан жэлэй үедэ пенсеэр хангалгын хэрэгтэ тон шухала хубилалтанууд болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ хүдэлмэришэдэй ба алба хаагшадай үндэр наһатай болоходоо абадаг пенсиин эгээн доодо хэмжээн ехэ болгогдоһон байна. Колхознигуудай үндэр наһатай болоходоо абадаг эгээ бага пенсиин хэмжээн, инвалид болоходоо абаха, тэжээхэ хүнгүй болоходоо абаха пенсиин хэмжээн ехэ болгогдоһон байна. Тиин колхознигууд болбол хүдэлмэришэд ба алба хаагшадтай адли гуримаар пенси абадаг болонхой. Иимэ хэмжээнүүдэй ашада 16 миллион шахуу пенсионернүүд хүртэһэн байна.

һүүлэй жэлнүүдтэ олон миллион хүдэлмэришэдэй, колхознигууд болон алба хаагшадай ажал хүдэлмэриин байдал нилээд һайжаруулагдаа гэжэ элидхэл дотор тэмдэглэгдэнэ. Ажалдаа үмдэхэ тусгаар гутал, хубсаһа түлөөһэгүйгөөр абадаг хүдэлмэришэдэй тоо үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада 10 миллион хүнөөр олон болоо. Харин энэ зорилгодо гаргашалагдадаг гаргашанууд 1,5 дахин ехэ боложо, 5,4 миллиард түхэригтэ хүрэбэ гэжэ элидхэл соо тэмдэглэгдэнэ.

Энэ табан жэлдэ ажал хүдэлмэриин байдал һайжаруулха тушаа олон янзын үргэн хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхээр хараалагдана. Эд бүтээгшэ министерствэнүүд, тус тус профсоюзуудай ЦК-нууд болбол ажалда хэрэглэгдэдэг бүри һайн, шэнэ шэнэ зүйлэй тусгаар гутал, хубсаһа, бэе хамгаалгын зүйлнүүдые улам ехээр бүтээн гаргаха, олон ондоо янзын болгохо, шанарыень һайжаруулха, түргэнөөр зохёон бүтээхэ тухай бодото һайн хэмжээнүүдые абаха ёһотой. Хэнэйшье мэдэһээр, советскэ профсоюзууд ажал тухай хуулинуудые сахихын хойноһоо хиналта бэелүүлхэ гэһэн шухала үүргэтэй юм. 1970 ондо СССР-эй Верховно Совет бүгэдэ арадай зүгһөө зүбшэн хэлсэгдэһэнэй һүүлээр ажал тухай ССР Союзай ба союзна республикануудай хуулиин үндэһэнүүдые баталан абаа һэн. Энэ хадаа манай ороной хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай тон шухала ашатуһын тухай парти, правительствымнай анхарал оролдолго гаргадагай шэнэ үзэгдэл мүн.

Совет хүнүүдэй ажабайдал бидэнэй хараһаар байтар тон ондоо болон һайжаржа байна. Совет засагай жэлнүүдтэ СССР дотор 950 гаран городууд бии болгогдоо, тэрэ тоодо наймадахи табан жэлэй турша соо 113 город мүндэлөө. Үнгэрэгшэ табан жэлэй үедэ 11 миллион 350 мянган байра баригдаа һэн. һүүлэй 10 жэлэй турша соо 410 миллион шахуу хүнүүдэй шэнэ байраһуудаа топлоһон ушар манай орон доторхи гэр байрын барилгын али тухай ехэ дэлисэ далайсатай болоһые гэршэлнэ.

һүүлэй жэлнүүдтэ ниитын хоол эмхидхэлгэ һайжараа. Табан жэл соо хүдэлмэришэдэй столовонуудай һууринууд 45 процентээр олон болоо. Мүнөө тиимэ столовонуудта үдэр бүри 40 миллион ажалшад эдеэлнэ.

Хүн зониие ажабайдалай талаарнь бүри һайнаар хангаха гээшэ юһэдэхи табан жэлэй нэгэн шухала зорилго болоно. Шэнэ табан жэлдэ хүн зониие ажаһуудалай талаарнь хангалгын хэмжээн бүхы орон доторнай хоёрһоо бага бэшээр дээшэлхэ, хүдөө нютагуудта гурба дахин шахуу ехэ болохо байна.

Совет хүнүүдэй материальна, культурна болон бусад эрилтэнүүдые үргэнөөр хангаха ябадал амаралта эмхидхэлгые, санатори, курортнуудта эмнэлгые һайжаруулгатай холбоотой, туризм хүгжөөлгэтэй холбоотой юм. Тоосоото үе соо профсоюзууд шэнэ санаторинуудые, пансионадууд, амаралтын гэрнүүдые болон туристска эмхи зургаануудые барилгада миллиард шахуу түхэриг гаргашалаа.

Энэ табан жэл соо 238 мянган байратай эмнэлгын ба туристска эмхи зургаануудые ашаглалгада оруулха, транспортаар аяншалгын тооε 5—6 дахин олон болгохо, экскурсинуудта хабаадагшадай тооε хоёр дахин олошоруулха — иимэ зорилго бидэнэй урда табигданхай.

Социалис үйлэдбэриие али болохоор хүгжөөжэ, совет арадай ажана байдал һайжаруулха талаар КПСС-эй XXIV съездын табиһан зорилгонуудые бүримүһэн бэелүүлхын тула советскэ профсоюзууд саашадаашье бүхы шадалаараа оролдохо гэжэ делегадуудай үмэнэһөө КПСС-эй ЦК-е элидхэлшэ найдуулба.

Юһэдэхи табан жэлэй гол зорилгые тодорхойлоод, партиин XXIV съезд мүн нигэжэ заагаа; тус зорилго шиидхэхэ эгээн шухала арга замууд гэбэл, социалис үйлэдбэри түргэнөөр хүгжөөхэ, тэрэнэй аша үрые дээшэлүүлхэ, научно-техническэ бүри ехэ дэбжэлтэ туйлаха, ажалай бүтээсэ түргэнөөр ехэ болгохо хэрэг мүн.

Манай ороной экономическа болон оборонно талаараа түгэлдэр ехэ хүсэтэй байха, манай арадай ажахын саашадаа улам хүгжэхэ үндэһэ һууринь хүндэ промышленность байһан юм, байнашье гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Партиин хараа шугамые бэелүүлхын тула арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ булюу ехээр хүгжөөгдэхэ байна. Хүнгэн промышленностиие хүгжөөлгэдэ үнгэрэгшэ табан жэлэйхиһээ хоёр дахин шахуу ехэ мүнгэ зөөри һомологдонхой. Хүндэ промышленностимнай оборонно һалбаринуудтайгаа хамта, арадай хэрэглэмжын эд товарнуудые хоёр дахин шахуу ехээр бүтээн гаргаха юм.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада хүдөө ажахые хүгжөөхэ тухай партиин зохёоһон удаан сагай, үргэн хэмжээнэй научна программа бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байна. Хүдөө ажахые хүгжөөлгэ хадаа арад зоной байдал һайжаруулхада угаа ехэ үүргэтэй юм.

Энэ табан жэлдэ хүдөө ажахын капитальна хүдэлмэридэ 129 миллиард шахуу түхэриг һомологдохо гэхэ гү, али түрүүшын хоёр табан жэлнүүдэй үедэ хамтадань һомологдоһоной шэнээн хэмжээнэй мүнгэ зөөри һомологдохо юм.

Эдэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ профсоюзуудай нүлөөлхэ гол шухала арга методынь социалис мүрысөөн болоно. «Социалис мүрысөө эмхидхэлгые саашадань һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор иимэ мүрысөө эмхидхэлгын угаа ехэ дүй дүршэл согсологдоһон, горитой дутагдалнууд элирүүлэгдэһэн, мүрысөөнэй аша үрэ дээшэлүүлгын гол шэглэлнүүд заагдаһан, үйлэдбэриин эдэбхи хүгжөөхэ тушаа ажал ябуулгын бодото программа тодорхойлогдоһон, мүнөөнэй шатада олониитэ ажалшадай зохёон байгуулхы үүсхэл бадаруулха бодото программа тодорхойлһон байна.

Социалис мүрысөөнэй гол шэглэлынь ажалай бүтээсэ али болохоор дээшэлүүлхэ, научно-техническэ дэбжэлтэ түргэнөөр туйлаха, шэнэ техникэ бии болгон шудалха, ажалые научна ёһоор эмхидхэлгэ нэбтэрүүлхэ, хүдэлмэрилэгшэдэй тоо олошоруулангүйгөөр үйлэдбэридэ хараалагдаһан хэмжээе туйлаха, ажалай гаргаша бага болгохо, түүхэй эд болон материалнуудые зүб һайнаар, гамтайгаар ашаглаха, арадай хэрэглэмжын эд товар бүри ехээр бүтээн гаргажа, шанарыень һайжаруулха, ажалай болон ниитын журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлхэ ябадал мүн байха ёһотой. **Юһэдэхи табан жэлые болзорһоонь урид дүүргэхэ!** — гэһэн урыа үгэнүүд мүрысөөнэй гол удхань болохо зэргэтэй.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэб тухай партиин табиһан гол зорилгонь арадай хэрэглэмжын эд бараа бүри ехээр үйлэдбэрилхэ, шанарыень улам һайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа тон ехээр табидаг болохыень ВЦСПС-ые, профсоюзуудай соведүүд болон комитедүүдые, эхин профсоюзна организацинуудые уялгална гэжэ А. Н. Шелепин үргэлжэлүүлэн хэлэбэ. Арадай ажахын эгээн шухала энэ зорилго шиидхэхын түлөө эдэбхитэй тэмсэлдэ хүдэлмэришэн, алба хаагша бүхэниие элсүүлэн хабаадуулхагүй профсоюзна нэгэшье организаци гэжэ мүнөө байха ёһогүй.

Хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөхэ тушаа профсоюзууд ехэхэн зорилгонуудые шиидхэхэ ушартай болоно. Хүдөөгэй ажалшадай зохёохы эдэбхи үүсхэл элсүүлхэ талаараа профсоюзай эмхинүүд дүй дүршэлтэй болонхой. Газар тариалангай, мал ажалай хэрэг эрхилэлгые һайжаруулхын түлөө, алмаха, гамнахын түлөө тэмсэл улам бүри үргэнөөр ябуулагдажа байна. Мүнөө промышленна предприятинуудай профсоюзай эмхинүүд хадаа машинануудые, запасной частьнуудые, утэгжүүлгэ, барилгын материал болон бусад шухала промышленна зүйлнүүдые хүдөө ажахыда зорюулан бүри ехээр бүтээн гаргахын түлөө социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ёһотой болоно.

Энэ табан жэлэй экономическа зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада ниитын үйлэдбэриин аша үрые улам дээшэлүүлхэ тухай асуудал шиидхэхы шухала удха шанартай болоно. Энээнтэй дашарамдуулан, научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ зорилго түрүүшын ээлжээндэ табигдана.

Наука, техникын дэбжэлтэ хадаа коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгын гол шухала арга хэрэгсэл мүн гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хэлэһэн КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл дотороо онсо тэмдэглээ һэн.

Советскэ профсоюзууд хадаа научно-техническэ дэбжэлтэ бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэнь партиин эдэбхитэй туһалагшадынь мүн. Советскэ профсоюзууд болбол техническэ дэбжэлтэ түргэнөөр туйлаха, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ажалшадай зохёохы үүсхэл оролдолгые шэглүүлэн зорюулна.

Мүнөө научно-техническэ бүлгэмүүдэй, урлан нарижуулагшадай ба ухаалан зохёогшодой бүлгэмүүдэй зэргэдэ техническэ дэбжэлтын 11 миллион шахуу эдэбхитэд жагсан нэгэдэнэ.

Профессиональна союзууд, научно-техническэ бүлгэмүүд, урлан нарижуулагшадай ба ухаалан зохёогшодой бүлгэмүүд хадаа ажалай бүтээсэ ехэ болгохын аша туһада наука, техникын туйлалтануудые шадаал һаа, хүсэд һайнаар ашаглаха хэрэгтэ анхаралаа табиха зэргэтэй. Урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые ниитэ зоной научно-техническэ һайшаалнуудые саг соонь үргэнөөр хэрэглэхэ, шэнэ техникын талаар эмхидхэгдэдэг конкурснуудай болон харалгануудай аша үрые дээшэлүүлхэ ябадал туйлаха хэрэгтэй.

Ажалай болон үйлэдбэриин журам бэхижүүлхын түлөө бүри шанга тэмсэл ябуулха уялгатайбди. Ажалһаа һаатадаг, залхуу хойрог хүнүүд тушаа, нэгэ газартаа удаан хүдэлэнгүй зайгуултаад ябадаг, ажалдаа голодоһо гаргадаг хүнүүд тушаа ямаршье хайра хүнгэлэлтэ байхагүй, нүхэдэйнь зүгһөө дураа гуталгаһаа тиимэ хүнүүдые юуншье далдалхагүй гэжэ хүн бүхэн мэдэхэ ёһотой гээд нүхэр Л. И. Брежнев мүнөөдэр хэлэһэн үгэ соогоо тэмдэглээ. Энэ талаар профсоюзуудай эрхэнь, арга боломжонуудынь ехэ юм, тиин бидэ энэ эрхэ, арга боломжонуудаа бүри һайнаар хэрэглэхэ ёһотойбди.

Мүн ажалшадые хангалгатай холбоотой предприятинуудай болон эмхи зургаануудай хүдэлмэриин гурим улам һайжаруулгын хэрэгые ажалшадай депутадуудай Соведүүдтэй хамта эрхилхэ шухала.

А. Н. Шелепин ингэжэ тэмдэглэбэ: «Үйлэдбэриин арга боломжо улам һайнаар ашаглаха, арадай ажахыда алмалтын гурим шангадхаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай эльгээһэн бэшэгтэй дашарамдуулан, профсоюзууд болбол ажахын зургаануудтай хамта, комсомолтой, арадай хиналтын зургаануудтай хамта ехэ хүдэлмэри хээ. Үйлэдбэриин арга боломжо ашаглалга шалгаһан, алмалтын гурим шалгаһан ниитын бүхэсоюзна харалгые ВЦСПС, ВЛКСМ-эй ЦК-гай бюро сонсхоо һэн. Имагтал 1969—1970 онуудта арадай ажахыда 1,5 миллион тонно хара металлай прокат, 100 мянган тонно үнгэтэ металл болон бусад материалнуудые нэмэлтэ болгон элсүүлхээр тэрэ харалга туһалһан байна. Гэбэшье олохон предприятинуудта материальна баялигаа эзэн бусаар хэрэглэхэ ябадалай үзэгдэһөөр байһаниинь гэмшэлтэй.

Продукциин шанар һайжаруулха асуудал эгээн шухала асуудалнуудай нэгэн юм. Продукциин эрхим һайн шанарай түлөө тэмсэхэ гээшэ хүдэлмэришэн, колхозник бүхэнэй, инженер, техник бүхэнэй, совет ажалшан бүхэнэй хэрэг мүн.

Орон доторнай профессионально-техническэ тон олон һургуулинууд байгуулагданхай. Тэндэ һураха зуураа, бүри олон хүбүүд, басагад хүсэд дунда эрдэмтэй боложо гарана.

Түсэбтэ табан жэлэй туршада хүдэлмэришэн ангиин зэргэнүүдтэ профтехучилищи дүүргэһэн 9 миллион шахуу залуу хүдэлмэришэд ороохонь. Энэ ехэ хүсэн. Профсоюз хүдэлмэришэ халаан тухайгаа оролдоходоо, эдэ һургуулинуудта һураха һурагшанарые эмхидхэн ололсохоһоо эхилээд, үйлэдбэридэ ерээд байһан залуушуулые, үнинэй хүдэлмэришэдэй зүгһөө шефтээ абалгые эмхидхэхэ хүрэтэр нилээд олон асуудалнуудые шиидхэлсэхэ ёһотой.

Хэнэйшье мэдэһээр, үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ ажалшадые улам үргэнөөр хабаадуулха гээшэ профсоюзуудай шухала зорилгонуудай нэгэн мүн. Профсоюз энэ хүдэлмэридэ һайн дүй дүршэлтэй болонхой.

Ажахын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ профсоюзна организацинуудые хабаадуулан, мүн социалис мүрысөөндэ, хүдэлмэришэдэй суглаануудта, саг үргэлжэ байдаг үйлэдбэриин зүблөөнүүдтэ, ажалшадай зохёохы ёһоной нэгэдэлнүүдтэ, хамтын договорнуудта, нүхэдэй сүүдүүдтэ ажалшадые хабаадуулха гэхэ зэргын эмхидхэлэй шухала түхэл маягуудые хэрэглэн, ажахые хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые хабаадуулха арга манай орон дотор ниитын дүй дүршэлһөө, социалис демократиин хүгжэлтэһөө олдоһон байна.

Профсоюзай болон хүдэлмэришэнэй суглаанууд ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангалгатай холбоотой асуудалнуудые хаража, үзэжэ байха ёһотой. Эдэ суглаанууд дээрэ ажахын болон профсоюзай органуудай хүдэлмэриин ямар ябажа байһан тухай хүдэлмэришэдтэ, алба хаагшадта, колхознигуудта саг үргэлжэ дуулгажа байха, үйлэдбэриие хүгжөөхэ, хүниие усалталгаһаа һэргылхэ, хамгаалха асуудалнуудые, жаяг заршам һайжаруулха тушаа, тэрэшэлэн ажалшадые материальна болон моральна ёһоор урмашуулха тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ шухала. Хэһэн ажал тухайгаа хүдэлмэришэдэй үмэнэ саг үргэлжэ тоосожо байха тухай партиин XXIV съездын заабаринуудые ажахын болон профсоюзна хүтэлбэрилэгшэд шууд бэелүүлхэ уялгатай.

ВЦСПС, профсоюзай Соведүүд болон комитедүүд тоосоото үе соо хамтын договорнуудые зохёон баталха ябадалые һайжаруулха ажал үргэлжэлүүлээ, договорой удха шанарай түлөө харюусалгые дээшэлүүлээ, договор баталха гуримые сомор болгоо. Гэхэтэй хамта, олон предприятиин колдоговорнуудта хүдэлмэришэдэй ажалай эрхэ байдалые, ажаһуудалыень, амаралтыень һайжаруулхын тулада нилээд ехэ болоһон арга боломжонууд гүйсэд хараада абтадаггүй байһаар.

һүүлэй жэлнүүдтэ олон предприятинууд дээрэ коллективүүдэй социальна хүгжэлтые холын турша соо түсэблэхэ талаар нилээд дүй дүршэл бии болонхой. Коллективүүд социальна хүгжэлтын талаар табан жэлэй өөрынь түсэб табидаг болохо ёһотой гэжэ ВЦСПС тоолоно. Энэнь предприятиин табан жэлэй дэлгэрэнгы түсэбэй таһаршагүй нэгэ хубинь байха ёһотой.

Ажалшад элдэб янзын ниитын хиналтада хабаадалсаһанай ашаар ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ оролсоно. Профсоюзай хэдэн миллион эдэбхитэд энэ талаар ашаг үрэ ехэтэй, олон янзын хүдэлмэри ябуулдаг. Саашадаа профсоюзна организацинууд арадай хиналтын органуудтай улам нягта холбоотойгоор хүдэлмэрилдэг болохо ёһотой.

Шэнэ хүниие бүрилдүүлэн хүмүүжүүлхэ гэһэн түүхэтэ зорилгые шиидхэлгэдэ партимнай профессиональна союзуудта шухала үүргэ даалгана гэжэ тоосоото элидхэл соо тэмдэглэгдэбэ.

Мүнөө партимнай үзэл сурталай хүдэлмэриин бүхы түхэл маягуудые саашадань дэлгэрүүлэн гүнзэгырүүлжэ, ажалшадые политическэ талаар хүмүүжүүлхэ, совет арадай үзэл бодолой болон культурна хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар ехэ ажал ябуулжа байна. КПСС-эй XXIV съездын һүүлээр хэгдэжэ байгаа иимэ ехэ ажалай оршон байдалда профсоюзууд хүмүүжүүлхы ябуулгаяа эрхилжэ байнхай. Мүнөө үедэ олониитын дунда ябуулагдадаг үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин гол зорилго болон шэглэлнүүд тухай КПСС-эй XXIV съездын заабаринууд, КПСС-эй ЦК-гай һаяхан абаһан тогтоолнууд дотор улам саашаа хүгжөөгдэбэ. Эдэ тогтоолнууд профсоюзуудай хүмүүжүүлгын бүхы ажал ябуулгада ехэ удха шанартай байха юм.

Профсоюзай XIV съездһээ хойшо үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада ВЦСПС, профсоюзай Соведүүд болон комитедүүд культурно-хүмүүжүүлгын ажал ябуулга һайжаруулаа. Профсоюзууд Ажалшадай депутадуудай Соведүүдтэй, комсомолтой соёл культурын органуудтай улам нягтаар хамтаран, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилгонуудые шиидхэдэг боложо байнхай. Зохёохы ажалта интеллигенци, эрдэм наукын, соёл культурын, искусствын ажал ябуулагшад энэ хүдэлмэридэ нилээд олоор хабаадуулагдадаг болобо.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ коллективэй үүргые улам дээшэлүүлхэ тушаа профсоюзна организацинууд саг үргэлжэ оролдожо байха уялгатай.

Бидэнэр олониитын дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхадаа, империалис номнолдо эрид хатуу харюу үгэжэ байха, капиталис байгуулалтын ан зэрлиг дүрсэ шанарые элишэлхэ, тэндэхи байдалай хүн зондо харша шэглэлтэйень элишэлжэ, социализм, коммунизмын һүр жабхалан болон үнэн зүбыень тододхон харуулха ёһотойбди.

Экономикын айхабтар ехээр хүгжэжэ байһан ушарһаа хүдэлмэрилэгшэдэй экономическа бэлэдхэлые һайжаруулха хэрэг тон шухала зорилгонуудай нэгэн болобо. Профсоюзууд тоосоото үе соо олон миллион ажалшадай экономическа һуралсал хангаа. Тэд мүнөө энэ бага. «Ажалшадай экономическа һуралсалые һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор энэ хүдэлмэриие бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэһэн эрилтэ бидэнэй үмэнэ табигдаба.

Хүдэлмэришэдые экономическа болон политическэ талаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ коммунис ажалай һургуулинууд шухала үүргэ дүүргэнэ. Эдэ һургуулинуудта 1970 онойхидо орходоо гурба дахин шахуу олон ажалшад мүнөө һуралсажа байна. «Коммунис ажалай һургуулинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха тухай» гэһэн тогтоол соогоо КПСС-эй ЦК эдэ һургуулинуудай хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнээд, тэдэ хадаа үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, ажалшадай дунда олониитын-политическэ хүдэлмэри ябуулха, дээдэ социалис жаяг заршамтайгаар хүмүүжүүлхэ үрэ ехэтэй арга зэбсэг мүн гэжэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

ВЦСПС, профсоюзай Соведүүд болон комитедүүд тэдэ һургуулинуудые хүтэлбэрилхэ нэгэн ниитэ гурим зохёогоо, мүн тэдэниие хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ партийна организацинуудай туһаламжаар бэлэдхэл һайнтай нүхэдые хабаадуулһан байна. Бидэнэр коммунис ажалай һургуулинуудай хүтэлбэриие саашадань һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотойбди.

Ажалшадай сүлөө сагые эмхидхэхэ, культурна хүгжэлтыень хангаха хэрэгтэ уран һайханай самодеятельность ехэ үүргэ дүүргэнэ. Зорилго юуб гэхэдэ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ уран һайханай самодеятельностиин ехэ арга боломжонь улам дүүрэнээр хэрэглэгдэхэ, мүн тэдэнэй хүсөөр ажалшадай оюун бэлиг һалбаржа, сүлөө сагыень һайнаар эмхидхэгдэхэ ёһотой.

Тоосоото үе соо ВЦСПС хүдөө тосхондо культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха талаар хэмжээнүүдые абаа гэжэ элидхэлшэ хүдөө тосхонуудые городой шефтээ абадаг тухай хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. Хүдөө тосхониие городой зүгһөө шефтээ абалгые улам хүгжөөжэ, энэнь олониитын шанартай хүдэлөөн болгогдохо ёһотой. Тиин социалис деревниин соёл культурые һалбаран хүгжөөлгэдэ бүри хүсэтэ нүлөө үзүүлхэ шухала.

Алишье талаараа болбосоронги хүниие хүмүүжүүлхын тулада тэрэниие үзэл сурталай, зан абариин талаар хүмүүжүүлхэтэеэ хамта, бэе махабадыень хатуужуулан һайжаруулха шухала юм. Хүн гээшэ ажалдашье, ороноо хамгаалгадашье хэзээдэ бэлэн, хүсэтэй, габшагай, шэрхи сүлхэ байха ёһотой. Хаа хаанагүй үйлэдбэриин гимнастика дэлгэрүүлхэ, бии байгаа спортивна барилгануудые улам һайнаар ашаглаха, хүдэлмэришэдэй, колхознигууд болон алба хаагшадай зүгһөө «Ажал хүдэлмэридэ болон СССР-е хамгаалгада бэлэн» гэһэн шэнэ комплекс олоороо шудалхэ ябадалыень дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй.

КПСС-эй ЦК-гай заабаринуудые дүүргэлтэ болгон, ВЦСПС, профсоюзай ЦК, профсоюзай Соведүүд болон комитедүүд студентнэр-залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгые саашадань һайжаруулгада студентнэрэй научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэхэ, үйлэдбэриин практика гараха эрхэ нүхэсэлыень улам һайжаруулха тушаа дээдэ һургуулинуудта урданайхиһаа ехэ туһаламжа үзүүлнэ.

Манай залуушуулые оронойнгоо баатарлиг, алдарта Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ гүнзэгы дуратайгаар хүмүүжүүлхэ, хэрэгтэй болоо һаань, Совет ороноо эрэлхэг зоригтойгоор, шэн габьяатайгаар хамгаалхаар бэлэн байхаар залуушуулые комсомол ДОСААФ хоёртой хамтаран хүмүүжүүлхэ гээшэ профсоюзуудай һайн һайхан, патриотическа зорилгонь болоно.

Манай үеын хүдэлмэришэн хүнэй дүрые толотомо һайханаар зураглаһан шэнэ зохёолнуудые байгуулхыень уралан, бидэнэр хүндэтэ уран зохёолшодто, композиторнуудта, скульптор болон уран зураашадта ханданабди. Эдэнэймнай ажал хүдэлмэри манай орон дотор үндэрөөр сэгнэгдэдэг шуу.

А. Н. Шелепин профсоюзай эмхидхэхы хүдэлмэри тодорхойлхо зуураа совет профсоюзуудай гэшүүдэй тоо хоёр съездын хоорондо 12 миллион шахуу хүнөөр олошороо гэжэ тэмдэглэбэ. Мүнөө профсоюзнай 98 миллион гаран ажалшадые нэгэдүүлээд байна.

Манай общество дотор хүдэлмэришэн ангиин үүргын улам ехэ болоһон ушар профсоюзай хүдэлмэридэ шиидхэхы нүлөө үзүүлнэ. Тэрэнэй тоонь жэлһээ жэлдэ олошорно. Хэрбээ 1950 ондо орон дотор 28 миллион шахуу хүдэлмэришэдэй бии байгаа һаань, мүнөө үедэ тэдэнэй тоонь 65 миллион шахуу хүн болонхой.

Манай обществын хани барисаата хоёр анги болоһшо хүдэлмэришэн болон таряашан ангиин холбоон хадаа совет обществын хэлбэришэгүй политическэ үндэһэ һууринь мүн. Энэ агууехэ холбооε саашадань бэхижүүлгэ, колхозно таряашад болон хүдэлмэришэн ангиин улам ойро дүтэ боложо байһан ушар, хүдөө ажахын үйлэдбэриие индустриальна шанартай болгожо байһан ушар хүдөөдэ профсоюзуудай ехээр үргэн хүгжэхэ социальна үндэһэ һуури үргэдхэнэ. Мүнөө эхин профсоюзна организацинууд ороной бүхы колхозуудта бии боложо, колхозой үйлэдбэридэ хабаадажа байгаа 3 миллион шахуу ажалшадые нэгэдүүлнэ. Тоосоото үе соо 400 мянга шахуу механизатор болон колхозой мэргэжэлтэд профсоюзда ороо.

Профсоюзда совет интеллигенци шухала үүргэ дүүргэнэ. Эдэнэр ороной профсоюзуудай бүхы гэшүүдэй дүрбэнэйнь нэгэ хубиһаа үлүү гэхэ гү, али 27 миллион хүн байна.

«Партиин хараа шугамынь ямар бэ гэхэдэ, профсоюзуудай үүргые саашадань дээшэлүүлхэ, тэдэнэй хүдэлмэриин хэмжээе һайжаруулха хэрэгтэй... Ажалшадай эгээл олоороо хабаададаг организаци болоһшо профсоюзуудай ажал ябуулгые партимнай саашадаашье саг үргэлжэ дэмжэжэ, тэдэнэй хүтэлбэриин һургуули, ажахы эрхилэлгын һургуули, коммунизмын һургуули болоһшо үүргэеэ улам дүүрэнээр амжалтатайгаар бэелүүлхынь түлөө оролдолго гаргажа байха юм»,—гэжэ съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев хэлэһэн байна.

Мүнөө профсоюзда 646 мянган эхин организаци тоологдоно. Энэнь урда тээхи съездын үедэхидэ орходоо 54 мянгаар олон. Профессиональна союзай фабрична, заводской, местнэ комитедэй эрхэ тухай шэнэ дүрим профсоюзуудай үндэһэ һуури болоһшо эхин организацинуудай үүргыень нилээд дээшэлүүлбэ. Энэ дүрим хадаа ВЦСПС-эй дурадхалаар СССР-эй Верховно Соведтэ абтаһан байна.

XV съездын урда тээ хэгдэһэн тоосоото һунгуулиин хүдэлмэри КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ ленинскэ парти болон тэрэнэй Центральна Комитедые тойруулан профсоюзуудые саашадань нягтаар жагсаахын түлөө тэмсэлэй туг доро үнгэргэгдэбэ.

Профсоюзуудай ажал ябуулгын асуудалнуудаар КПСС-эй XXIV съездын зохёон хараалһан шэнэ зүйлнүүдые профессиональна союзуудай уставта оруулха, ажал тухай ССР Союзай болон союзна республикануудай хуули гаргалгын үндэһэнһөө, ФЗМК тухай шэнэ дүримһөө дулдыдан гараһан зарим тэды нэмэлтэ тэрэ уставта оруулха хэрэгтэй гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ.

Мүн уставта иимэ нэмэлтэ оруулха гэжэ дурадхагдана: табан жэл соо нэгэ дахин—СССР-эй профсоюзуудай съезд, профсоюзуудай республиканска съезд, мүн тус тус һалбаринуудай профсоюзуудай съезд болон республиканска конференцинүүдые зарладаг байха; 2—3 жэлэй туршада нэгэ дахин—хизаарай, областиин, окружной, городой, районой межсоюзна болон тус тус һалбаринуудай профсоюзна конференцинүүдые зарладаг байха; шухала хэрэгтэй болоо һаань, город болон районуудта профсоюзуудай городской, районно соведүүдые байгуулха.

Советскэ профсоюзуудай интернациональна ажал ябуулгые тодорхойлхо зуураа, Советскэ Союз, дэлхэйн социализмын байгуулалта ниитын хүгжэлтын гол удха шанарые, шэглэлыень мүнөө тодорхойложо байна, дэлхэйн хүдэлмэришэнэй болон профсоюзна хүдэлөөндэ революционно шанартай айхабтар ехэ нүлөө үзүүлжэ байна гэжэ А. Н. Шелепин тэмдэглэбэ.

КПСС-эй XXIV съездын эб найрамдалда дуратай ленинскэ гадаадын политикые, мүн съездын хараалһан эб найрамдалай программые бэелүүлэн, КПСС-эй ЦК болон Советскэ правительство һүүлэй үедэ уласхоорондын талаар ехэ ябуулга бэелүүлээ. Нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный болон А. Н. Косыгинай социалис, хүгжэжэ байгаа болон капиталис оронуудта ошожо ерэһэн ушар; ФРГ-тэй, Египедтэй, Индитэй Советскэ Союзай договор баталһан ушар болон эб найрамдалда дуратай бусад олон ябуулганууд шухала удха шанартай байгаа. Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүдэй политическэ консультативна комитедэй зүблөөн Прагада боложо, эб найрамдалай хэрэгтэ шухала оруулалта хээ. Европодохи эб найрамдал, аюулгүй байдал болон харилсаа холбоон тухай деклараци, мүн Индохитадта США-гай булимтархы ябуулгын үргэлжэлүүлэгдэжэ байһантай холбоотой мэдүүлгэ гэһэн эдэ шухала документнүүдые дэлхэйн олониитэ һайшаан угтаһан байна.

Хүдэлмэришэн анги хадаа монополинуудай засагта эсэргүү эгээл хүсэтэй, эбсэшэгүй, гол хүсэн, монополинуудта эсэргүү бүхы хүсэнүүдые татан гулидхагша түб болоод байна. Тэрэнэй тоонь түргэн олошорно. Хэрбээ XX зуунай эхиндэ пролетариадай тоо 30 миллион шахуу хүн байгаа һаань, мүнөө тэрэ 570 миллион үлүүтэй хүн болонхой. Хүдэлмэришэн анги өөрынгөө революционно арга боломжые дууһан гаргаа гэһэн буржуазна үзэл сурталшад болон ревизионистнуудай һанамжын хуурмаг худал байһаниинь элишэлэгдээ. Хүдэлмэришэн ангиин эгээл олоороо хабаададаг ангиин организаци болоһшо профсоюзуудай ямар революционно арга боломжонуудтай байһаниинь мүнөөнэй үедэ улам элеэр харагдажа байна. Дэлхэйн профсоюзна хүдэлөөнэй зэргэнүүд улам олошоржо, мүнөө тэрэнэй тоодо 260 миллион гаран хүн оронхой.

Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федераци доторородог профсоюзна хүдэлөөнэй түрүү шэглэлтэй һалбаринь хүгжэлтэ үзэжэ байна. Энэ ушарые тэмдэглэн, нүхэр Л. И. Брежнев XXIV съезд дээрэ иигэжэ хэлээ һэн: «Ажалшадай профессиональна организацинууд, илангаяа Профсоюзуудай дэлхэйн федерацидаородог нэгэдэлнүүдынь һүүлэй үедэ болоһон ангиин тулалдаануудта улам ехэ үүргэ дүүргэдэг боложо байна». Профсоюзуудай дэлхэйн федераци урган батажаа. һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада тэрэнэй зэргэдэ 15 ороной 26 профцентрнүүд ороо. Тэрээнһээ гадна, 16 ороной 21 профцентр тэрээнтэй холбоотой болоо.

һүүлэй үедэ моно[illegible] толгын шангадаһан [illegible] мэришэн анги ажал [illegible] нэгэн ниитэ болгохо [illegible]

Социал-демократиче[illegible] дай нүлөөн доро байһ[illegible] тай СССР-эй болон б[illegible] оронуудай профсоюз[illegible] холбоо харилсаа байгуу[illegible] дээнтэй ойро дүтэ бол[illegible] дай нэгэн мүн.

Профсоюзуудай дэлхэ[illegible] болон профсоюзуудай [illegible] нэгэдэлнүүдтэй холбоо [illegible] улам нягта болгохо [illegible] шэглэл баримталдаг [illegible] хүдэлөөн шангадажа [illegible]

Европодохи аюулгүй [illegible] харилсаа холбоо [illegible] ниитын хүсэнүүдэй [illegible] ха гэһэн һанамжые [illegible] союзууд дэмжэжэ, [illegible] ридэ эдэбхитэйгээр [illegible] бэлэн байна.

Үнгэрһэн дүрбэн [illegible] уласхоорондын [illegible] үзэл баримталдаг [illegible] хэмжээ түрүүшынхеэ [illegible] ушар айхабтар ехэ [illegible]

Нэгэдэлээ бэхижүү[illegible] бээдэл улам ойро дүтэ [illegible] халуунаар уралан, [illegible] ендэрнэ, советскэ [illegible] олон миллион гэшүү[illegible] нэр элдэб олон шэглэ[illegible] зуудта, хүдэлмэришэн [illegible] ажалшадай аша туһые [illegible] рэ тоолодог бүхы [illegible] бди.

Тоосоото үе соо [illegible] ришэн болон профсоюз[illegible] нэгэдэлые, холбоо хари[illegible] жүүлхэ хэрэгтэ манай [illegible] шэглүүлэгдэнхэй бай[illegible]

СССР-эй профсоюз[illegible] ос болон Камбоджын [illegible] дүүгэй туһаламжа [illegible] дэмжэнэ; Америкын [illegible] гэмтэ муухай аашан [illegible] тэмсэгшэ дэлхэйн түрү[illegible] зүгһөө уласхоорондын [illegible] ференци болон уулза[illegible] гэргэгдээ өөрынгөө [illegible]

ВЦСПС 116 ороной [illegible] тай холбоотой болон[illegible]

Аха дүү социалис орон[illegible] союзуудтай холбоо хар[illegible] шадаа улам хүгжөөн [illegible] манай уласхоорондын [illegible] зорилго болоно.

Мүн капиталис орону[illegible] союзуудтай ямар холбо[illegible] тухайгаа элидхэлшэ [illegible] скэ профсоюзууд капита[illegible] та ажалшадай хэжэ бай[illegible] хүдэлмэришэн ёһоор [illegible] дээ гэжэ тэрэ тэмдэглэ[illegible]

Советскэ профсоюз[illegible] лизмда, колониализм [illegible] ниализмда эсэргүүсэн [illegible] араб болон африкан [illegible] сэлые шууд дэмжээ. [illegible] Зүүн зүгтэхи Израили[illegible] римхэй ябуулгые эрид [illegible] бди. Энэ болбол булимт[illegible] риалис зонхилогшодой [illegible] Америкын империализм[illegible] хэйн сионизмын зүгһөө [illegible] Бидэнэр Гвинейн Респу[illegible] тугалиин колонизатор[illegible] һон ябадалые буруушаа[illegible] хис хүсэнүүдэй зүгһөө [illegible] профсоюзна эдэбхити[illegible] болон демократын [illegible] сэнэбди.

Саашань элидхэлш[illegible] дын ябуулгын талаар [illegible] союзуудай дүүргэхэ [illegible] тушаа. мүнөө үедэ [illegible] лөөнэй хүгжэлтэ [illegible] лөө тэмсэлэй зорилго[illegible] тожо хэлэбэ.

Тоосоото үе соо про[illegible] рим тэдэ амжалта туй[illegible] хэлээ хангалгаар тэм[illegible] элидхэлшэ мэдүүлбэ. [illegible] коммунис парти болон [illegible] ральна Комитедэй зүгһө[illegible] хүдэлмэриие үдэр бүх[illegible] ударидажа байһа[illegible] иимэ амжалта туйлаг[illegible] хүтэлбэри гээшэ холод[illegible] союзуудай хүсэнэй [illegible] байһан, саашадаашье [illegible]

«Совет Социалис Ре[illegible] дай Союзай байгуулаг[illegible] лэй ойдо бэлдэхэ ту[illegible] КПСС-эй ЦК абаа. Эн[illegible] бэлэдхэлгэдэ профсою[illegible] нөөр хабаадалгые ханг[illegible] ехэ һайндэртэ хабаад[illegible] ябуулгануудые ВЦСП[illegible] Мүн профсоюзай Соведү[illegible] митедүүд өөһэдынгөө [illegible] нүүдые хараалха ёһо[illegible] зые бэхижүүлгэдэ [illegible] түрүүтэй хүдэлмэришэн[illegible] тэлбэрилхы үүргые [illegible] шэлүүлхэ, КПСС-эй XX[illegible] табиһан ажахын бол[illegible] байгуулалтын бүгэдэ[illegible] гонуудые шиидхэлг[illegible] зохёохы эдэбхиие сал[illegible] даруулха гэжэ эрмэл[illegible] СССР-эй 50 жэлэй ой[illegible] хэлэй хүдэлмэриие [illegible] бди.

Элидхэлэй түгэсхэлд[illegible] пин иигэжэ хэлэбэ: «а[illegible] Ленинэй партиин бидэ[illegible] тээшэ хүтэлнэ. Парти[illegible] доро, КПСС-эй Ленинс[illegible] Комитедэй хүтэлбэри [illegible] профсоюзууд КПСС-эй [illegible] табиһан харюусалгатай [illegible] нүүдые нэрэтэй түрэтэй[illegible] хэ юм».

(Нүхэр А. Н. Шелеп[illegible] ехэ анхаралтайгаар шаг[illegible] дахин альга ташалгаар [illegible]

УЛТАНАЙ АРАЛСАХА ХЭРЭГ

…нэ совет эрдэмтэдэй, уран …шодой, искусствын ажал …шадай, революцида ха-…шад болон сэрэгшэдэй үүс-… 1966 оной май hарада … ба культурын хүшөө-па-…гуудые хамгаалха Бүхэрос-…лгэм байгуулагдаа hэн. Түү-…ёл культурада хабаатай …алта газарнуудые, хүшөө-… бүридхэжэ, гүрэнэй мэдэл-…ха гэhэн зорилго энэ бүл-…иhан байгаа.

…улагдаhан сагhаа хойшо …гэм ургаа, хүгжөө, мүнөө …ион гэшүүдтэй болоо, пред-…нууд, эмхи зургаанууд, кол-… болон совхозуудтай хамта-… мянга гаран ниитын гэ-… болоод байна.

…республикада 47 мянган … 500 эхин организаци … Түнхэнэй, Сэлэнгын, Хяаг-…агуудтахи тус бүлгэмэй …зацинууд шэнэ гэшүүдые … талаар ехэ хүдэлмэри …аа юм.

… байгуулагдаhан энэ бүлгэ-…элээр, хүсөөр республика … хүшөө-памятнигуудые эли-…, бүридхэжэ, гүрэнэй мэ-… оруулха талаар яhала ехэ …эри хэгдэhэн байна. Тиихэ-… культурада хабаатай 1081 … бүридэлдэ абтаа, тэдэнэй … археологиин, 432-ынь …, 39-ниинь архитектурын …туд юм. Эдээнэй 17-ниинь … памятнигууд болонхой, … ороноо хамгаалгын дайн-… наhаяа үгэhэн сэрэгшэдтэ … hүүлэй хэдэн жэлэй тур-… 240 хүшөө олониитын хү-… бодхоогдонхой, Кабанскда, … тосхондо, Ташар болон бу-… үуринуудтахи памятнигууд … уран гоёор, hүрөөтэй-… дэнхэй байдаг.

…эдэ, соёл культурада ха-… хүшөөнүүд хадаа ажалша-… коммунис үзэл бодолтой бол-… хүмүүжүүлхэ хурса зэбсэг бо-… Эсэгэ орондоо дуратайгаар, … арска интернационализмын … зонине хүмүүжүүлхэдэ … газарнуу… ехэ туhатай … гэhэн удхатай гээшэ ааб даа. … лиг арад зоноймнай гай-… түүхые домоглоhон эдэ … нүүд мүнөө үетэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ гүн гүнзэгы мэдэрэл түрүүлхэ байна бшуу.

«Манай социалис ажабайдал, бүхы ажал хэрэгнай совет хүнүүдэй үзэл бодолые бүридүүлдэг байна. Тиигэхэдээ партиин, тэрэнэй бүхы организацинуудай эрхилдэг бүхы үзэл сурталай хүдэлмэри нэн түрүүн иимэ мэдэрэлтэй болгодог бшуу» — гэжэ КПСС-эй XXIV съездын материалнууд соо заагданхай.

hүүлэй үедэ түүхэдэ хабаатай, хубисхалай, сэрэгэй алдар солые домоглоhон хүшөөнүүдые залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хабаадуулдаг болоодоо. Иимэ нангин газарнуудай дэргэдэ сугларжа, ниитын хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэдэг, пионертэ, комсомолдо абалгын ёhололго, революцида, Совет засагай түлөө дайн байлдаанда хабаадагшадтай уулзалга хэгдэдэг, хубисхалай hайндэрнүүдэй болоходо, эдэ памятнигуудта баглаа сэсэг табилган болодог байна. Бүхы памятнигуудые hургуулинууд даажа абанхай, харууhалжа байдаг гуримтай. Совет засагай түлөө тэмсэгшэдэй, граждан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнуудта баатарай үхэлөөр унагшадай нэрээр олон тосхон, городуудай үйлсэнүүд нэрлэгдэнхэй.

СССР-эй тогтоhоор, Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, олон хүшөөнүүд шэнэлэн hэргээгдэхээр хараалагданхай. Жэшээнь, Октябрьска райондо И. В. Бабушкинда томо гэгшын памятник бодхоогдохо болонги. Мүн бэшэшье газарнууд… памятнигууд бодхоогдохо юм.

Энээнтэй хамта шэнээр бүтээгдэхэ хүшөөнүүдые архитектурын, уран hайханай талаар гоёор бүтээхэ тухай, мүн хуушануудыень харууhалха тухай бодомжолхо ёhотойбди. Зарим нютагуудта табигдаhан хүшөөнүүд бирагүй, түхэл муутай, уран hайханайнгаашье талаар үзэмжэгүйгөөр харагдана. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда ами наhаяа үгэhэн хүбүүдтэ зорюулжа, уран hайханайнгаа, түхэлэйнгөө талаар тон уранаар, hүрөөтэйгөөр, хүнэй сэдьхэл хүдэлгэмэ хүшөөнүүд табигдаха ёhотой. Зарим нютагта харууhалагдадаггүй тула шорой тооhондо дарагдаhан, тэрэ мүртөө шадабаригүй хүнэй бүтээhэн хүшөөнүүд дайралдадаг байна. Үгышье хадаа тосхоной түхэл шэнжэтэй тааралдахагүй түхэлтэйнүүд юумэнүүд мүн бии юм. Тиимэhээ энэ асуудалые алишье талаhаань бултаараа бодомжолжо үзэхэ ёhотойбди. Мүнөө байhан памятнигуудаа гоёогоод, сэсэрлиг модо hуулгаад, сэбэрхэнээр байлгахын тулада оролдохо гээшэ түүхын, культурын памятнигуудые хамгаалха эхин организацинуудай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Археологиин памятнигууд гээшэмнай үшөө тайлбарилагдаагүй түүхын ехэ материалнууд гээшэ ааб даа. Тиимэ хадаа эдээнэие hайнаар хадагалха гээшэ али тухай шухала байhые хүн бүхэн мэдэнэ бэзэ. Мүн айхабтар уран наринаар модоор дархалhан гоё угалзануудтай байшангуудые, архитектурын бэшэшье барилтануудые хамгаалхал ёhотой бшуубди.

Байгша оной үнгэрhэн хоёр hара соо болоhон эхин организацинуудай тоосоото hунгуулиин суглаанууд дээгүүр энээн тухайда ехэ хөөрэлдөөн болохол ёhоороо болоо.

О. ЦЫБИКОВ,
түүхын, культурын памятнигуудые хамгаалха Бүхэроссин бүлгэмэй Буряадай отделениин правлениин гэшүүн.

Түнхэнэй аймагай Хэрэн нютагай ажалшад баатар хүбүүндээ — Ж. Тулаевта зорюулжа, хүшөө бодхооhон байгаа. Энэ hууринай интернат hургуулиин үхибүүд энэ памятнигые харууhалжа байдаг.

АРАДАЙ ХИНАЛТЫН БУЛАН

ТУhА НЭМЭРИНЬ ЕХЭ

Манай Мухар-Шэбэрэй аймагай колхоз, совхоз, предприяти болон эмхи зургаануудтахи арадай хиналтын пост, бүлэгүүдтэ бүхыдөө 1381 хүн хабаадалсана. Тэдэнэй **385-нь коммунистнууд, 95 комсомолшууд. Тэдэнhээ гадна штатнабэшэ 75 инспекторнүүд хиналта-шалгалтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг.** Эдэнэр бусадта **ажалай үльгэр жэшээ** харуулдаг, сэбэр сэхэ зантай, журам **hайнтай хүнүүд юм.**

Имагтал иимэ хүнүүд лэ хи**налта хэхэ эрхэтэй ааб даа. Тэдэнэр хамтын зөөридэ хайша хэрэгээр хандагшадтай, үригшэдтэй, ажалай журам эбдэгшэдтэй хайра гамгүйгөөр тэмсэжэ, партийна организаци, совхозой дирекци, колхозой правлени болон захиргаанай эмхи зургаануудта сэгнэшэгүй ехэ туhаламжа үзүүлдэг.** Тиимэhээл **тэдэнэр хүн зоной дунда хүндэтэй болонхой.**

Парти, правительствын шиидхэ**бэринүүдые үндэhэн болгон, аймагай арадай хиналтын комитет КПСС-эй райкомой хүтэлбэри доро** ажалаа эмхидхэдэг. Хиналта-шалгалтын хүдэлмэридэ колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд залуушуул болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые шадаал hаа олоор хабаадуулха гэжэ оролдодогбди. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй бодотоор бэелүүлэгдэжэ байгаа мүнөө үедэ аймагай арадай хинагшад, штатнабэшэ инспекторнүүд, э д э б х и т э д илангаяа эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэлгэдэ хинагшадай оруулhан хубита яhала ехэ байна. Хүдөө ажахын шухала кампаниин урда тээ арадай хинагшад харьяата участогуудтаа нарин шалгалта эмхидхэhэн, дутагдалнуудые элирүүлhэн, тэдэниие усадхаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан байна.

Партиин XXIV съездhээ хойшо арадай хинагшадай харюусалга ба үүргэ улам дээшэлээ. Иимэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүрэмөөр ажалладаг арадай хиналтын бүлэгүүд аймаг доторнай олошоржо байдаг. Жэшээ болгон, «Родина» колхозой арадай хинагшадай хүдэлмэри харая. Тэндэхи 60 хүнhөө бүридэhэн хиналтын бүлэгые пенсионер, коммунист П. Ф. Бертунов хэдэн жэлдэ хүтэлбэрилнэ. Коммунист Петр Фролович үндэр наhатай болооб гээд миин байдаггүй, ниитын хүдэлмэридэ тон эдэбхитэйгээр хабаададаг. Тэрэнэй хүтэлбэри доро арадай хинагшад урилтэ хоролтодо оруулагдаhан хэдэн мянган түхэриг колхозой кассада бусаалгаhан байха юм. Үнгэрэгшэ жэлэй сентябрь hарада СССР-эй арадай хиналтын комитедэй эмхидхэлэй таhагай инспектор нүхэр Саушкин Мухар-Шэбэртэмнай ерэхэдээ, «Родина» колхозой арадай хиналтын бүлэгэй хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнээ hэн. Нүхэр Вертунов хайшан гээд ажалаа иимэ hайнаар эмхидхэжэ шаданаб гэбэл, тэрэ бүхы наhан соогоо хүтэлбэрилхы тушаалда хүдэлhэн тула хүн бүхэнэй онол шадабари, эдэбхи үүсхэлые hайнаар мэдэдэг. Тиимэhээ пост, бүлэгүүдэйнгээ гэшүүн бүхэниие үйлэдбэриин участок бүридэ шадамараар табинхай. Жэшээнь, урдань бухгалтераар хүдэлhэн пенсионер Я. Б. Лебедевтэ колхозой мүнгэн зөөриин зүбөөр гаргашалагдадагые наринаар шалгажа байхыень даалгаа. Бүлэгэй гэшүүн нүхэр Лебедев мүнгэнэй оршо, гаршые, элдэб орёо документнүүдые нарибшалан шалгажа, 1970-71 онуудай туршада үлүү түлэгдэhэн 5000 түхэриг колхозой кассада бусаалгаhан. Иимэ юумэнэй саашадаа болохогүйн тула бухгалтериин залуу хүдэлмэрилэгшэдтэ сэгнэшэгүй туhаламжа, заабари, зүбшөөл үгэжэ байдаг.

Ажабайдалай баян дүршэлтэй хүнүүдhээ гадна, бүлэгэй гэшүүнээр ажалай түрүүшүүл олоор хабаадуулагдана. Нэрлэбэл, гурбан жэл удаагаар аймагай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэжэ ябадаг гахайшан Е. В. Таланкина, ахалагша хонишон М. П. Иванов, СССР-эй Верховно Соведэй депутат трактористка А. Ф. Варфоломеева, механизаторнууд А. Н. Аносов, Н. А. Непогодьев, И. В. Фурсов болон бусад болоно.

Сэбэр сэхэ зантай, дааhан ажалдаа үнэн зүрхэнhөө хандадаг, абаhан уялгаяа ходо бэелүүлжэ ябадаг ажалай эдэ түрүүшүүлэй үгэ бухэниие хүнүүд хүндэтэйгөөр угтан абадаг, элирүүлhэн дутагдалнуудыень арсангүй, саг соонь hайнаар дүүргэдэг.

Жэшээнь, бүлэгэй гэшүүн Елена Васильевна Таланкина поршоонхонуудые абажа түлжүүлгээр аймагай гахайшадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ гурбан жэл удаагаар эрхимлэжэ, чемпионой нэрэ зэргые зүүжэ ябадаг. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлдэ 848 толгой поршоонхонуудые түлжүүлээ. Тиихэдэ бүлэгэй гэшүүн Михаил Петрович Ивановые абаад харая. Тэрэ жэл бүри хонин бүхэнhөө хурьга түлжүүлдэг. Аймагай чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргые баhал гурбан жэл соо зүүжэ ябана. Нёдондо тэрэ зуун эхэ хонин бүриhөө 104 хурьга, хонин бүхэнhөө 3,6 килограмм ноохо абаhан. Мүнөө жэлдэ тэрэ түрүүшынхеэ хурьгалха зуhаг хонидые харууhална. Зуунhаа—90 хурьга абаха гэhэн үгэдөө хүрэнхэй. Түл 'абалга бригадада үргэлжэлhөөр.

«Родина» колхоз хэдэн жэлэй саада тээ экономическа талаараа бирагүйхэн ажахы байhан hаа, мүнөө шанга шадалтай, материально-техническэ hайн баазатай томохон ажахы болонхой. Арадай хинагшадай туhаламжаар газар тарьялан эрхилэлгэ hайжараа. Аймаг соогоо оробhото ургамалай үндэр баян ургаса хуряадаг хүршэ «Искра» колхозые хүсэхэ гэhэн ажалшадай зорилгодо хинагшад 1970 онhоо хам оролсоhон юм. Энэ зорилгодоо тэдэ хүрөө. Үнгэрэгшэ жэлдэ гектар бүриhөө 19 центнер ургаса хуряажа, хүршэнэрөө ахижа гараа. Колхозой партийна организаци, правлени арадай хинагшадтай зүбшэхэ, тэдэниие суглуулжа, ажал хүдэлмэри тухайнь хөөрэлдэхэ, туhаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулдаг.

Ленинэй нэрэмжэтэ, «Путь Ленна» колхозуудай, «Забайкалец» совхозой арадай хиналтын бүлэгүүд гэмгүй hайнаар хүдэлнэ.

Гэхэтэй хамта, хаа хаанагүй иимэ hайн гэхын аргагүй. И. В. Переваловай хүтэлбэрилдэг Суулгын совхозой арадай хиналтын бүлэг hүүлэй үедэ тон муугаар хүдэлнэ. Тус совхоз республика соогоо түрүү ажахынуудай нэгэн байhан hаа, мүнөө гээгдэнхи ажахы болонхой. Тарьян ба мал ажалhаа абтадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха даабари жэл бүри шахуу бэелүүлэгдэнэгүй. Жэшээнь, совхоз гүрэндэ hү, ноохо, оробhо худалдаха 1971 оной түсэб дүүргэжэ шадаагүй. Шэнэ жэлээшье тон муугаар ажаллажа захалаа. Гүрэндэ hү худалдаха кварталай түсэб бэелүүлэгдэхэгүй аюулда ороод байна. Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо hаали hураггүй бага.

1971 ондо ажахыда ниитын мал тон олоор гарзалаа. Жэшээнь, 232 толгой эбэртэ бодо мал, 2792 хони, хурьган, 13 адуу морин, 14290 галуун гарзалаа. Эдэниие мүнгэн дээрэ оруулхада 69200 түхэригэй хохидол болоно. Гансахан Гашайн hү hаалиин фермэдэ жэлэй туршада харюусалгагүйhөө 112 тугал гарзалаа. Совхоздо зуун эхэ мал бүриhөө 64 тугал, 61 хурьган, 40 унаган абтаа. Мал ажал эрхилэлгын иимэ хайхарамжагүй байдалай түлөө ажахыда хэншье харюусалгада хабаадуулагдаагүй. Юундэ иимэ юумэн болооб? Нэн түрүүн совхозой партком, тэрэнэй секретарь А. С. Алексеев, дирекци арадай хиналтын бүлэгэй ажал хүдэлмэреэр hонирхохоёо болишоо. Тэдэндэ ямаршье туhаламжа үзүүлнэгүй, хүдэлмэриинь ямар ябажа байhан тушаа асуунагүй. Харин тиихэдэнь хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ нүхэр Перевалов хиналтын бүлэг, постнуудай хүдэлмэри хүтэлбэрилнэгүй. Тэрэ хэдэн hараар контороhоо гараагүй, фермэ, отаранууд дээрэ юун боложо байнаб, постнууд хэр хүдэлжэ байнаб гэжэ hонирхоногүй. И. В. Перевалов хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшээр түрүүшынгээ жэл хүдэлжэ байна бэшэ. Ажалаа hайнаар эмхидхэhэнэйнгээ түлөө гурбан жэлэй саада тээ республиканска нэгэдэхи шанда хүртэhэн юм. Теэд гэнтэ юундэ эдэбхи үүсхэлгүй болошооб гэхэдэ, совхозой парткомой зүгhөө ямаршье хүтэлбэрилгэ, туhаламжа, анхаралда хүртэнэгүй.

Совхоздо ниитын малай олоор гарзалалга тухай хиналтын бүлэгэй тоосоон аймагай арадай хиналтын комитедтэ үнгэрэгшэ жэлэй намар хоёр удаа харагдажа, зэмэтэйшүүл шанга донгодолгодо, мүнгэн ялада хүртэhэн юм. Гэбэшье ажахын хиналтын бүлэгэй хүдэлмэри hайжарнагүй, ниитын малай гарзалалга үргэлжэлhөөр.

Манай hанахада, арадай хинагшадай хүдэлмэриие партийна, совет органуудай зүбөөр хүтэлөөд байбал, амжалта заатагүй туйлагдахал байна.

Гэхэтэй хамта, Мухар-Шэбэрэй аймагай арадай хинагшад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, СССР-эй, Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэhэн аймагайнгаа ажалшадай эдэбхи үүсхэлдэ хубитаяа яhала оруулжа ябана гээшэ.

И. КРУПЕННИКОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

Ажалшадай бэшэгүүдhээ

hАНАЛАА ЮУНДЭ ТАБИНАГҮЙБ?

…дэнэр Мухар-Шэбэрэй айма-… «Эрдэм» совхозой Боомой от-… хонишоноор хүдэлнэбди. …най тосхонhоо нилээд холо-… байрладаг юм. Мүнөө ажа-… эгээл халуун хаhа—түл … эхилэнхэй. Ажалайнгаа …ээр сүлөөтэй сагтаа телеви-… хаража, холо ойрын hониниие …ожо абадаг, концерт харадаг …абди. Теэд телевизорнай …нэй хахад жэл соо хүдэлнэгүйл. Телевизор заhаха мастер нютагтамнай үгы юм.

Энэ асуудалаар совхозойнгоо дирекцидэ, парткомдо, профсоюзай рабочкомдо хандажа туршаабди. Теэд шортоо—ямаршье хубилалта болоногүй. Совхозоймнай хүтэлбэрилэгшэд энэ мэтын асуудалда hаналаа юундэ табинагүйб?

Д. БАТУЕВ,
Б. НИМАЕВ,
хонишод.

НАЙМААШАДАЙ АМЖАЛТА

ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ республикымнай кооператорнууд дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абаhан байгаа. Хэлэhэн үгэеэ хүсэндэнь хүргэхын тула хүдөөгэй наймаашад урагшатай hайнаар ажаллана. Байгша оной түрүүшын хоёр hара соо хүдөөгэй ажалшадта хамта дээрээ 29 миллион 738 мянган түхэригэй эд бараанай, эдеэ хоолой зүйлнүүд худалдагдаа. Тиихэдэ февраль hарын түсэб 699 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэгдэhэн байха юм.

Хүдөөгэй худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй дундаhаа Хяагтын аймагай кооператорнууд эрхимлэжэ ябана. Тэдэнэр февралиин эд бараанай эрьесын түсэбые 100 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргээ. Мүн тиихэдэ Зэдын, Баргажанай, Түнхэнэй, Бэшүүрэй аймагуудай худалдаа наймаанай ажалшад hайн дүнгүүдтэй.

Мүнөө хүдөөгэй наймаашад хабарай тарилгада хүдэлхэ ажалшадые hайнаар хангахаяа бэлдэжэ байнхай. Хамта дээрээ 100 гаран автолавкын хүдэлмэрилэгшэд таряашад ба механизаторнуудай дунда худалдаа наймаа эмхидхэхээр бэеэ зэhэнхэй.

Д. КОЛМАКОВ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

Выставкэ нээгдэбэ

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай мэдээжэ уран зураашад Нгуен …ху, Буан Тхо гэгшэдэй Советскэ Союз тухай зураhан зурагуудайнь …ыставкэ эндэ нээгдээ.

Эдэ зураашад 1971 ондо Советскэ Союзда ошоhон, Вьетнам …хай эсхёолнуудаа Москвада харуулhан юм.

Выставкэдэ табигдаhан олон акварель болон графическа зура-…уд совет хүнүүдэй ажабайдал, урмашалта ажал ба hуралсал ту-…айнь хөөрэнэ.

Энэ выставкэ Советскэ Союзай ба Вьетнамай арадуудай хоо-…ндын хани барисаанай, соёлой харилсаанай саашадаа улам хүг-…тэдэнь туhалха гэжэ хариин гүрэнүүдтэй соёлой холбоо бари-…а бэелүүлхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Ву Куок Уи выс-…авкэ нээлгэн дээрэ тэмдэглэhэн байна.

Венгриин будүүд

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Венгриин ниислэлэй Чепельскэ районго-…н будэй фабрика ВНР-эй хүнгэн промышленностиин ехэ пред-…риятинуудай нэгэн болоно. Тус фабрика табан жэл соо будэ нэ-…эн гаргалгаяа хоёр дахинhаа үлүүгээр нэмээхэ түсэбтэй.

Фабрикын бүтээн гаргадаг зүйлнүүд—элдэб үнгэтэй, хээтэй-…ээр будагдаhан нооhон, синтетическэ будүүд—Венгридэ ехэ эрил-…тэйгээр хэрэглэгдэхэhээ гадна, мүн хилын саагуурше hайн мэ-…жэ болонхой.

Советскэ Союз энэ предприятиин будүүдые ехээр худалдан …адаг юм.

Малшадай харюусалгатай хаhа

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой малшадта халуун, харюу-…алгатай хаhань оробо. Ороной хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд ба гос-…озууд түл олоор абажа эхилбэ. Губи-Алтайн Дзабханай ба Баян-…лгын аймагуудай малшад түрүүшын зуугаад мянган түл абаад …айна.

Хүдөөгэй ажалшад энэ харюусалгатай хаhадаа үнинэй бэлдэhэн …йгаа. Хэрэгтэй үбhэ, концентрат, минеральна тэжээл фермэ бо-…он буусануудтаа үни зөөhэн, худагуудаа заhаhан байха юм.

Шефтээ абаhан предприятинууд, ажахын эмхинүүд малшадта …эз туhа хүргэнэ.

МНР-эй Хүдөө ажахын министерствэhээ ТАСС-ай корреспон-…ентдэ хэлэhэнэй ёhоор, мүнөө жэлдэ найма миллион үлүүтэй түл …абаха байна.

Польшын студентнэрэй тоо улам нэмэнэ

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын hургуулинуудта түгэсхэлэй эк-…заменай болтор хоёр hара үлэбэ. Харин ороной дээдэ hургуули-…уд шэнэ студентнүүдые абахаар бэлдэжэ эхилэнхэй.

Мүнөө жэлдэ ороной вузууд үдэрэй отделениин нэгэдэхи курс-…а 55 мянган хүниие абаха юм. Энэнь нёдондонойхиhоо гурба …янгаар олон болоно. Үдэшын, заочно отделенинүүд студентнүү-…эй тоое баhал олон болгожо, 38,6 мянган хүниие абаха түсэбтэй. …ин мүнөө жэлдэ хамта дээрээ 93 мянган хүбүүд, басагад студен-…эн зачетно дэбтэрнүүдые абаха.

ХАНИ НҮХЭСЭЛЭЙ АСАРИ ХҮСЭН

Т. Я. КИСЕЛЕВ,
Белоруссиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ

ОЛОН НАЦИОНАЛЬНА совет арад өөрынгөө агуухэ hайндэр—Совет Социалис Республикануудай Союзай табин жэлэй ойдо дүтэлжэ ябана. Белоруссиин ажалшад бүхы совет хүнүүдтэл адли энэ дэмбэрэлтэ ехэ hайндэртөө эрхимээр бэлдэнэ, коммунис байгуулгын бүхы участогуудта ажалай шэнэ амжалта туйлахаар зорижонхой.

Дэлхэй дээрэ олонациональна түрүүшын социалис гүрэнэй байгуулагдаhан ушар социализмын түүхэтэ хуби заяанда туйлай ехэ удха шанартай байhан. Энэ ушар хадаа социальна ба национальна дарлалтые үндэhөөрнь үгы хэжэ, хаанта Россин арадуудые эрхэ сүлөөгэй замда оруулжа, тэдэниие зохёон байгуулгын тэмсэлдэ бодхооhон Агуухэ Октябриин революциин бодото үргэлжэлэл болоо.

Национальна асуудалай талаар тон зүб hургаал зохёожо, национальна политикын научна ёhо гуримуудаар коммунис партиие зэбсэгжүүлэгшэ В. И. Ленин СССР-ые байгуулгада айхабтар ехэ габьяатай гэжэ «Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо онсо тэмдэглэгдэhэн байна. Соведүүдэй ороной бүхы арадуудые аха дүүгэй интернациональна нэгэдэлтэй болгохо талаар партиин зорилгонуудые үндэhэлхэ зуураа, В. И. Ленин 1920 ондо иигэжэ бэшэhэн: «Бэе бэедээ тон дүтэ, харилсаа ехэтэй федеративна союз байгуулхые оролдохо зуураа, иимэ юумэнүүдые хараада абаха: нэгэдэхеэр, сэрэгэй талаар жэшээлэшэгүй ехэ хүсэтэй, дэлхэйн империалис гүрэнүүдэй хүреэлэлгэ соо совет республикануудай нягта союзгүйгөөр совет республикануудай оршон hуулгые аршалхын аргагүйе; хоёрдохёор, совет республикануудай экономическа харилсаатай союз хэрэгтэй, тэрээнгүйгөөр империализмаар hандаргагдаhан үйлэдбэриин хүсэнүүдые байгуулхын, ажалшадай байдал hуудал хангахын аргагүй; гурбадахяар, ниитэ түсэбөөр хүтэлбэрилэгдэхэ нэгэдхэгдэмэл ажахы байгуулха эрмэлзэлые...» (В. И. Ленинэй зохёолнуудай суглуулбариин 41- дэхи боти, 164-дэхи хуудаhан).

Ленинэй суртал hургаалые ажалшаднай гүнзэгыгөөр ойлгожо, халуунаар д э м ж э h э н байна.

hАЙН ДУРАНАЙ ба адли тэгшэ эрхын үндэhэ hуури дээрэ совет республикануудай нэгэ союз болон нэгэдэhэн дэмбэрэлтэ ушар түүхэдэ анха түрүүшын социалис гүрэнэй хүсэ шадалые жэшээлэшэгүйгөөр бэхижүүлhэн, оронноймнай арадай ажахые шууд түргөөр хүгжөөхэ, шэнэ общество амжалтатайгаар байгуулха арга олгоhон гээшэ. Бүхы совет арадуудай үмэнэ социально-экономическа ба соёл культурын талаар хүгжэхэ үргэн зам нээгдэнхэй. Тэдэнэй эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдал мүнөө СССР-эй hүр жабхаланта хүсэ шадалаар найдамтайгаар хамгаалагдана. Мүнөө союзна республикануудынай социализм байгуулгын ямаршье орёо, бэрхэшээл ехэтэй зорилгонуудые шиидхэжэ шадаха, юуб гэхэдэ, тэдэнэр хэзээдэшье, ямаршье юумэндэ хани нүхэсэлэй, аха дүүгэй туhаламжа, дэмжэлгэдэ найдана бшуу.

Революционно уг зорилгынгоо нэгэдэлээр, ажаhуудалайнгаа эрмэлзэл ба коммунис үзэл бодолоор шэрээгдэhэн совет арадуудай эбдэршэгүй хани нүхэсэл гайхамшагта үйлэ хэрэг бэелүүлхэ асари ехэ хүсэн болонхой. Соведүүдэй орондо бүхыдөө, республика бүхэндэ, тусхайлан хэлэбэл, Белоруссиин ССР-тэ туйлагдаhан айхабтар ехэ амжалтанууд тэрэниие гэршэлжэ үгэнэ. Агуухэ Октябриин урда тээ Белорусси хаанай империин гээгдэнги аграрна хизаар байhан. Эндэ нэгэшье томо завод байгаагүй. Хүдөө ажахын, ой тайгын түүхэй эд болбосоруулдаг өөдэгүйхэн предприятинууд байhан. Үйлэдбэрилэгдэдэг промышленна продукциин хэмжээе хүн бүхэн дээрэ абажа харабал, бүхы Россинхиhаа таба дахин бага бэлэй. Белоруссиин хүн зоной 86 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэгүй, ядуу байдалтай таряашад hэн. Олон хүн hайн хуби зол бэдэржэ, түрэл хизаарhаа гаража ошодог байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Минск хотодо баригдажа байhан байрын олон дабхар гэр. ТАСС-ай фотохронико.

Империалис ба граждан дайнай үедэ Белоруссиин экономико бүри ехээр муудаhан юм. 1913 онтой жэшэбэл, 1920 ондо Белоруссиин хүдөө ажахын продукци хахадhаа ехээр, промышленностьдань — таба дахин бага болоhон.

Гансааран, өөрынгөөл хүсэ шадалда түшэглэн, Белорусси арадайнгаа ажахые түргөөр hэргээн бодхоожо, социалис байгуулалта үргэн далайсатайгаар ябуулжа шадахагүй байгаа бшуу. Энэ зорилгые имагтал совет республикануудай харилсан туhалалсалгаар бэелүүлhэмнай мэдээжэ.

СОВЕТ ЗАСАГАЙ түрүүшын үдэрhөө хойшо национальна республиканууд хоорондоо ажаhуудалайнгаа бүхы талаар хани нүхэсэлэй харилсаатай болоhон гээшэ. Энэ харилсаануудынь пролетарска интернационализмын, бэе бэеэ дэмжэлгын ба hайн дуранай туhалалсалгын үндэhэ hуури дээрэ байгуулагдаhан. 1920 ондо РСФСР-эй арадай ажахын дээдэ совет Белоруссиин арадай ажахые hэргээн хүгжөөлгэдэ мүнгэн аванс үгэжэ, хэрэгтэй материалнуудыень түрүүшын ээлжээндэ ябуулха захирал та үгэhэн байна.

СССР-эй байгуулагдаhанай hүүлээр совет республикануудай бүхы талын харилсаа холбоон бүри бэхижэhэн, улам гүнзэгырhэн гээшэ. Ленинскэ национальна политикын бодото дээрээ бэелүүлэгдэhэнэй ашаар аха дүү хани нүхэсэл жэлhээ жэлдэ бэхижэжэ захалhан. Түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ хүдөө тосхонуудые социалис ёhоор хубилгаха ба соёлой революциин түлөө тэмсэл соогуур тэрэ хани нүхэсэл бүри үргэдэhэн байха юм.

Эрдэм наука, соёл гэгээрэл хүгжөөлгэ ба национальна кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ үзүүлэгдэhэн туhаламжа сэгнэгдэшэгүй ехэ үүргэ дүүргэhэн гээшэ. 1921 ондо абтаhан ленинскэ Декредэй үндэhөөр республикымнай түрүүшын дээдэ hургуули — Белоруссиин гүрэнэй университет Минскдэ нээгдэhэн юм. Энэ университет байгуулгада Москва, Ленинградай элитэ эрдэмтэд хабаадалсаhан.

Коммунис парти, Совет правительство бүхы оронойнгоо арадай ажахые түргөөр хүгжөөхэ, национальна республиканууддай экономикын шууд түргэн ургалта хангаhан гээшэ. Энэмнэй ашаар Россин национальна бага ябатанай экономическа талаар богони болзор соо усадхагдаhан.

Эбтэй эетэй социалис бүлэ соо белорус арад айхабтар ехэ амжалта туйлаhан байна. Аха дүү арадуудай али болохо туhаламжаар Белорусси үндэр хүгжэлтэтэй индустриально-колхозно республика болонхой.

Түрэл партиингаа хүтэлбэри доро оронноймнай арадууд хамаг хүсэеэ нэгэдүүлэн, социализм байгуулха ленинскэ түсэб бэелүүлэн, бүхы ССР Союзай ба тэрэнэй бүридэлдэ ородог республика бүхэнэй аша туhада нэгэдхэгдэмэл түсэбөөр хүгжөөгдэдэг хүсэн түгэс социалис экономико байгуулжа шадаа.

ЭХЭ ОРОНОЙМНАЙ социально-политическэ ба соёл культурые хүгжөөлгэдэ ёhотой революционно дабшалта хангагданхай. Социализм байгуулгын үедэ дарлагша анги үгы хэгдээ, хүдэлмэришэн анги ба колхозно таряашадай хоорондохи харилсаа холбоон бүри бэхижээ, республика бүхэндэ социалис интеллигенци ба национальна кадрнууд урган гараа. Хуушан нацинууд шэнэ, социалис түхэлдэ ороо. Совет хүнүүдэй материальна ба культурна ажабайдал хэмжээлэшэгүйгөөр хубилаа.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта).

СССР-50

ХАНИ НҮХЭСЭЛЭЙ АСАРИ ХҮСЭН

(Түгэсхэл. Эхининь 3-дахи нюурта).

Социалис обществын ба гүрэнэй байгуулалтын үлэмжэ һайн талань, социализмын илалтаар батадхагдаһан совет обществын илагдашагүй хүсэн, морально-политическэ нэгэдэл, арадуудай эбдэршэгүй хани нүхэсэл Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ илангаяа элеэр харагдаһан гээшэ. Гитлеровецүүд СССР-тэ добтолон орохоор бэлдэжэ эхилхэдээ совет арадуудай хоорондо хёмороо үүдхэхэбди гэжэ найдаһан юм. Тингэжэ дайсан ехээр эндүүрһэн бэлэй. Агуу ехэ Советскэ Союзые, социалис Эсэгэ оронниие хамгаалгада Коммунис партиингаа уряагаар бодоһон бүхы социалис нацинууд дайсанай дабшаха зам дээрэ дабагдашагүй хана боложо үгөө. Сэрэгэй часть ба партизанска отряд бүхэндэ дайсантай эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн сэрэгшэд, командирнууд — СССР-эй бүхы арадуудай үнэн сэхэ хүбүүд, басагад байһан. Пролетарска интернационализмын туг доро мүндэлһэн тэдэнэй энэ нэгэдэл хадаа Советскэ Союзай фашизмые илаһан гол эшэ үндэһэнэй нэгэн мүн.

Аха дүү хани нүхэсэлнай амгалан ажалай фронт дээрэ бидэнэй хүсые арба дахин арьбадхана. Оронойнмай арадай ажахыда дайнай ямар ехэ хохидол ушаруулһыень мэдэнэбди. илангаяа дайсанаар эзэмдэгдэһэн газарнуудта Манай республикын дүрбэн хүч бүхэнэй нэгэн дайнда унаа. Бүхы хото, хүдөө тосхон бүхэниие манай дайсан дээрмэдэн һандаргаһан юм. Фашис эзэмдэгшэдэй республикадамнай тохёолдуулһан бүхы хохидол дайнай урда тээхи 1940 оной 35 бюджедэй сэнтэй болоһон.

СОВЕТ ОРОНОЙМНАЙ арадуудай хани нүхэсэлэй хүсэн тон ехэ. Совет республиканууудай туһаламжа, дэмжэлгээр дайнай хохидол түргөөр усадхагдаа һэн. Дайнай һүүлэй хүндэ хүшэр жэлнүүдтэ ороноймнай элдэб заха хизаарнуудһаа таряагаар, барилгын материалаар, промышленна түхеэрэлгэнүүдээр ашаалагдаһан поезднуудай сүлөөлэгдэһэн Белоруссин ерэжэл байдагые мартахын аргагүй.

Өөрынгөө ээлжээндэ Белорусси аргынгаа зэргээр ондоо республиканууудта туһалаа. Жэшээнь, Донбассда тулгын модон, барилгын материал, шпала, фанерэ, Москва, Ленинградта — хартаабха, жэмэс эльгээгдэдэг һэн.

1950 ондо БССР-эй промышленность дайнай урда тээхи 1940 оной хэмжээндэ хүрэжэ, 1970 ондо 12 дахин ехээр хүгжөөгдөө. Гэхэ зуура арадай ажахые һэргээн бодхоолго ба хүгжөөлгэ урданайхиһаа тад ондоогоор, техническэ үндэр хэмжээндэ бэелүүлэгдэһэн байна. Республикадамнай дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ промышленностиин шэнэ һалбари — автомобиль, трактор бүтээлгэ, прибор бүтээлгэ, радиоэлектронико, нефть абадаг ба нефть илгадаг, минеральна үтэгжүүлгын үйлэдбэри байгуулагданхай. Эдэ бүгэдые гансахан өөһэдынгөө хүсөөр түйлаагүйбди. Жэшээ болгон, химическэ промышленность абажа үзэе. Энэ һалбарида хүдэлхэ 2,5 мянган мэргэжэлтэд ондоо республиканууудһаа ерэһэн байна. Белоруссиин предприятинуудта ороноймнай элдэб үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд эбтэй эетэйгээр ажаллана.

Совет арадуудай аха дүүгэй туһаламжын ашаар Белоруссиин ажалшад радиоприёмник ба телевизор, мотоцикл, велосипед, электрохолодильник, час, гутал, ноохон, улһан ба пумаажан бүдүүдые, мебель, хрусталь, ковёр, фотоаппарат болон үргэн хэрэглэлэй бусад олон эд бараа үйлэдбэрилнэ.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ социалис хүдөө ажахыда хүгжэлтын ехэ алхам хэгдэнхэй. Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ В. И. Ленин оронойнгоо полинууд дээрэ 100 мянган тракортортай болохо тухай бодомжолдогыень һанаад үзэел даа. Энэ жэлдэ Минскын тракторна завод миллиондохи тракторoo гаргахань. Хүдөө тосхоной түхэл шарай танигдашагүйгөөр хубиланхай. Хүдөөгэй ажалшадай байдал һуудал городой зоной байдалда адлирхуу боложо байна.

Эрдэм ухаанай, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй харилсаа холбоон баһал һайн аша үрэ үгэнэ. Революциин урда тээ Белоруссиин арбан хүнэй найманиинь үзэг бэшэг мэдэхэгүй байдаг һаань, мүнөө табан хүн бүхэнэй гурбан дээдэ гү, али дунда эрдэмтэй болонхой. Табан жэлэй эсэс болотор залуушуулай бүгэдэ ниитын дунда һуралсал түгэсхэгдэхэ юм. Мүнөө республикадамнай Науканууудай академи, научно-шэнжэлгын хэдэн арбан институт, 28 дээдэ, тусхай дунда һуралсалай 130 һургуули хүдэлнэ. Эрдэм ухаанай зургаан ба дээдэ һургуулинуудта 50 мянга шахуу хүн, тэрэ тоодо 6 мянганһаа дээшэ доктор, эрдэмэй кандидадууд ажаллана. Арадай ажахыда дээдэ ба дунда һургуулитай 620 мянган мэргэжэлтэд хүдэлнэ. Белорус арадай түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис соёл культура үзэгдөөгүй ехээр хүгжөө.

Бүхы союзна республиканууудые тааруу зохидоор хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан юһэдэхи табан жэлэй түсэбэй Директивэнүүд, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд ленинскэ национальна политикын илан мандаһанай үшөө нэгэ гэршэ болоно. Белоруссиин ажалшад табан жэлэй түрүүшын жэлые амжалтатайгаар дүүргэһэн. Промышленна продукци худалдаанда үгэхэ түсэб 103,1 процент дүүргэгдээ. 1970 онойхитой жэшэбэл, промышленна үйлэдбэриин хэмжээн түсэбөөр хараалагдаһан 8,4 процентын орондо 12 процентээр дээшэлээ. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд гектарһаа дунда зэргээр 21,4 центнер таряа хуряагаа. Таряан, мал ажалай гол продукцинуудые гүрэндэ худалдаха түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдээ. Гүрэндэ 675,3 мянган тонно таряан, 1409,9 мянган тонно хартаабха, 154,4 мянган тонно жэмэс, 811,6 мянган тонно мяхан, 2608,5 мянган тонно һүн, 587 миллион үндэгэн худалдагдаһан байна.

«Совет Социалис Республиканууудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолдо харюу болгон, республикымнай ажалшад Эхэ оронойнгоо эбтэй эетэй социалис ехэ бүлэдэл адли, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ хамаг хүсэ шадалаа элсүүлжэ оронхой.

МИНСК. Түхэреэн талмай. Дундань—Илалтын хүшөө.

ТАСС-ай фотохронико.

БЭШҮҮРЭЙ МУЗЕЙ СОО

Бэшүүр — республикымнай эгээн томо тосхонуудай нэгэн мүн. Тосхоной утань 18 километр болодог, тэндэ 10 гара мянган хүн ажаһуудаг юм.

Тосхондо түүхын музейн байгуулагдаһаар хэдэн жэл үнгэрбэ. Харийн интервентнүүд ба сагаантантай хатуу шангаар тулалдаһан Егор Васильевич Паньковой үүсхэлээр энэ музей эмхидхэгдэһэн юм. Музей соо тон һонирхолтой зүйлнүүд табигданхай. Эртэ урда сагта таряашадай хэрэглэжэ байһан модон анзаһан, хажуур, элдэб янзын аяга табагууд, урдань шэмээшэгүүдэй үмдэжэ ябаһан хубсаһан гэхэ мэтэ зүйлнүүд суглуулагдаһан байна.

Тус музей большевигүүдэй партиин подполиин организациин 1919 ондо байрлаһан гэр соо эмхидхэгдэнхэй. Тиимэл хадань партизанууудай, партиин үнинэй гэшүүдэй, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсагшадай, аймагай колхозуудай түрүүшын түрүүлэгшэнэрэй фото-зурагууд энэ музейдэ суглуулагдаа. Мүн тиихэдэ доктор Кирилловэй фото-зураг эндэ байдаг. Тэрэ ... 1820 ондо Бэшүүр тосхонд... жэ, гурбан жэл соо хүдэлһэ... Нүхэр Кириллов Бэшүүр тос... до ажаллаһан түрүүшын врач... лоно.

Һаяшаг нэгэ иимэ һонин ... болоо. Эндэ ажаһууһан П... гэдэг Эрхүүгэй генерал-губ... торта 1766 ондо ошожо, Б... гол шадар шэмээшэгүүдэй то... байгуулха зүбшөөл абаһан ба... Тэрэ бэшэгээ хоёр дабхар оео... бишыхан хайрсаг соо хэжэ ... һон гэхэ. Петровой гуша ... Иван Борисович Петров тэрэ ... сагыень музейдэ бэлэглэбэ.

О. ЦЫБИКО...

ТҮРЭЛХИДЭЙ КОНФЕРЕНЦИ

Улаан-Үдын аэропортын тосхондо «Спутник» гэжэ нэрэтэй үхибүүдэй саад-ясли бии юм. Тэндэ хэдэн арбаад үхибүүд хүмүүжүүлэгдэнэ. Энэ саад-яслиин хүдэлмэрилэгшэд эдир үетэниие һайнаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ анхарал хандуулдаг, тэдэнэй дунда һонирхолтой наада эмхидхэдэг юм. Саад-яслиие даагшаар Дарима Бадмаевна Буркина хүдэлнэ.

Саад-ясли̇ин хүдэлмэрилэгшэдэй, мүн түрэлхидэй комитедэй үүсхэлээр эндэ һаяхан түрэлхидэй конференци болобо. Конференцидэ бэлдэлгын үедэ үхибүүдэй гараар хэгдэһэн нааданхайнууд ба хубсаһанай выставкэ эмхидхэгдэһэн байгаа. Конференцидэ хабаадалсаһан түрэлхид тэрэ выставкые ехэтэ һонирхон хараһан байха юм.

Гурбатайшуулай группын хүмүүжүүлэгшэ Галина Тимоф... Гришанович «Үхибүүдые а... дуратайгаар яажа хүмүү... хэб?» гэһэн асуудалаар лекц... шажа, суглараагшад һонирхо... наба. Һүүлээрнь түрэлхид ... бүүдые гэр бүлэдөө яажа хү... жүүлдэг тухайгаа хөөрэлдэ... асуудалаар түрэлхид нүхэд ... ков, Вершинина, Иванов, ... ба бусад һанамжаа хэлэһэ... на.

Е. ЦЫРЕМПИЛОВА

СУУТА КВАРТЕТ— МАНАЙ АЙЛШАН

Орон доторoo, мүн хилын саанашье суурхаһан С. Прокофьевой нэрэмжэтэ струнна квартедэй коллективтэй һая танилсагдаба. Дүрбэн эхэнэрһээ бүридэһэн тус коллектив 15 жэл соо амжалтатай ажаллажа ябана. Хоёр скрипкэ, альт, виолончель дээрэ наадаһан Лина Губерман, Людмила Гранова, Галина Одинец, Кира Цветкова гэгшэд жэгүүртэ хүгжэмэй гүн далай руу шагнагшадые уряалаа.

Уран бэлигтэй нарин хүгжэмшэдэй тус коллектив 1957 ондо эмхидхэгдэһэн. Тэрэ сагһаа хойшо тэдэнэр дэлхэйн болон оронойнгоо мэдээжэ композиторнуудай зохёолнуудые шадамараар гүйсэдхэн, олондо магтуулан ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эхэнэрнүүдэй струнна квартет.

В. ТОКТОХОЕВА.
М. СУТУРИНАЙ фото.

ХҮРШЭНЭРЭЙ ҺОНИН

ГУРБАН ҺАЛАА ТАТАГД...

Шэтэ хотодо шэнэ тран... —троллейбусүүд бии боло... Шэтын центрые тус город... хын районуудтай холбоһон ... бан һалаа харгы татагд... Тиигэхэдээ Железнодор... Эндидэйн районуудтай гор... центр холбогдохо юм.

Үдэр бүри городой хар... мүнөө 26—28 троллейбус ... рана. Орой хамта дээрэ ... донь 57 иимэ машина би... Ойрын жэлнүүдтэ городой ... сэнүүдээр троллейбусэй ... шэнэ харгы татагдаха ... тай. Забайкалиин сэрэгэй ... гой спортивна клубай ст... хүрэтэр троллейбусэй нэгэ ... лаа бүри мүнөө жэлдэ хү... юм.

БЭЕ БЭЕДЭЭ АЙЛШАЛАЛСАНА

Давендинскэ, Шахтама... рудоуправленинүүдэй колле... вүүдэй 1971 оной социалис... рысөө шалгаха, дүнгүүд... гаргахын тулада Шахтама... делегаци эндэ һая Даве... ерэһэн байна.

Горно цехэй начальник М. ... Самусенко түрүүтэй Шахтам... гай рудоуправлениин деле... өөһэдынгөө коллективэй хү... мэриин дүнгүүд тухай хөө... үгөө. Эдэнэрэй үрэ дүнгүү... хэдэй ажалһаа үлүү ба... Тиимэһээ шахтамаагайхид ... рүү һуури эзэлбэ.

Давендинскэ рудоуправлен... М. А. Глазковой хүтэлбэри... руда сэбэрлэлгын бригады... жалта тэмдэглэгдээ. Энэ б... да 18 мянга гаран кубометр... да малтаһан байна. Шахта... гай А. Д. Забелинэй бригада... тус бригада мүрысэхэ ... баталаа, тиихэдэ Н. И. Бу... ковэй бригада Шахтама... В. Н. Костюринай, В. П. ... ровой бригаданууудтай мүры... гэжэ шиидэбэ.

«Забайкальский рабочи...» газетэһээ абтаба.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ВЬЕТНАМ, БИДЭНЭР ШАМТАЙБДИ!

Мартын 19-е — американ эзэрхэг түримхэй ябуулгатай эсэргүүсэн тэмсэхэ заншалта үдэрые ажалдаа, Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө байлдаануудта шэнэ амжалтануудые түйлажа, баатарлиг вьетнам арад угтаба. Энэ үдэрые жэл бүхэндэ бүхы түрүү хүн түрэлтэн тэмдэглэдэг юм. Энэ үдэр США-гай империалис хамааралсалгада эсэргүү арадай түрүүшын ехэ демонстраци Сайгондо 22 жэлэй урда тээ болоһон байна.

Мүнөө жэлдэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй уряагаар Индохитадай арадуудтай һанал нэгэдэлгын недели американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлэй бүхэвьетнамай үдэртэй тохёолдуулагдаһан байха юм. Бүхы түбинүүдтэ эдэ үдэрнүүдтэ бэелүүлэгдэһэн олонниитын хэмжээ ябуулганууд өөрынгөө Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө Вьетнамай, Лаосой болон Камбоджын патриодуудай тэмсэлые дэмжэхэ хэрэгтэ бүхы түрүү үзэл бодолто хүн түрэлтэнэй горитойхон туһа нэмэри болоһон байха юм.

Бодолтой һанамжануудые шагнахаһаа, мүн Вьетнамдахи арсалдаа тулалдаа политическээр гуримшуулхаһаа Холбоото Штадуудай правительствын нэтэрүүгээр арсадаг дээрэһээ энэ туһа нэмэри бүришье ехэ удха шанартай. «Индохитадай арадуудай газаа тээһээ хамааралсалгагүйгөөр хуби заяагаа шиидхэхыень» США оролдодог гэһэн хэбэртэйгээр американо-хитад коммюнике соо Вашингтоной үгэһэн найдуулга тон хуурмаг гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ элеэр харагдана.

Американ гүрэнэй ажал ябуулагшадай «Амгалан ёһоной» мэдэлгэнүүдые хэдэг байбашье, Индохитадай амгалан һууһан хүн зон дээрэ «В-52» гэжэ стратегическэ бомбардировщигуудай хаяһан бомбонууд нэержэл байдаг. Вьетнамай, Лаосой болон Камбоджын арадуудта эсэргүүгээр дай хэхэдээ, Холбоото Штадууд һүүлшын гурбан жэлэй турша соо 67,2 миллиард доллар гаргашалаа. Американ авиаци эдэ жэлнүүдтэ 7 милион үлүүтэй тонно бомбо Урда Вьетнамай газар дээрэ хаяа, мүн 90 мянган тонно хорото бодосуудые сасан тараагаа. Бүхэли районууд хооһон болгогдонхой. Хэдэн мянган һуурин тосхонууд бүрин усадхагдаһан байха юм.

США-гай президентын Пекин аяншалһанай һүүлээр Пентагон Индохитадтахи сэрэгэй ябуулганууудые элитээр шангадхаа. ДРВ-дэ агаарһаа добтолго бүри ехээр хэгдэдэг болоо. Американ авиациин дэмжэлгэтэйгээр Сайгоной туһамаршадай 50 мянган хүнһөө бүридэһэн сэрэгүүд эдэ үдэрнүүдтэ Камбоджо руу добтолон ороо. Эдэ бүгэдэ хадаа Холбоото Штадууд өөрынгөө эзэрхэг түримхэй политикые үргэлжэлүүлхэ, дайн байлдаае улам шангадхаха хүсэлэнтэй гэжэ гэршэлжэ үгэнэ гээд Ханойн «Нян Зан» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Урдаа табигдажа байһан зорилгонуудые дүүргэхын түлөө, американ эзэрхэг түримхэйшүүлые намнан гаргахын түлөө, ороной урда хубиие сүлөөлхын, хойто хубиие хамгаалхын түлөө, ороноо амгалан ёһоор нэгэдүүлхын түлөө тэмсэхыень уряалан, бүхы ороной арадта Вьетнамай Эсэгэ ороноо хамгаалгын фронтын Центральна Комитет США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн тэмсэхэ национальна үдэртэй дашарамдуулан хандаһан байна.

ҺЭЖЭГТЭЙГЭЭР ХАНДАЛГА

Бүхы араб оронуудта һэжэгтэй хандалга түрүүлһэн үүсхэлтэйгээр Иорданиин хаан Хусейн үнгэрэгшэ недели соо үгэ хэлээ. Хоёр: Иордан мүрэнэй баруун эрьеые, королевствэдэ нэгэдэн оролсохые хүн зонойнь нүхэсэһэн бусад араб газар нютагуудые оруулалсадаг Палестинскэ, тэрэшэлэн Иордан мүрэнэй зүүн эрьеын газар нютагуудые оруулалсаһан Иорданска районһоо нэгэдэмэл араб королевство байгуулхые тэрэ дурадхаа. Иорданиин баруун талын хуби, тэрэ тоодо Иерусалим город Израилиин эзэмдэлгэ доро байдаг гэжэ мэдээжэ.

Олонхи политическэ ажаглагшадай тэмдэглэһэнэй ёһоор, Хусейнэй түсэб бүхы араб оронуудта ехэ һэжэглэлтэйгээр угтагдаа. Хусейнэй дурадхал «палестин арадай өөрыгөө тодорхойлхо эрхые тоогоогүй ябадал болоно» гээд Парижай «Юманите» газетэ тус үүсхэлтэй дашарамдуулан зааһан байха юм. «Хүршэ араб оронуудайнгаа правительстванууудтай урид зүбшэнгүйгөөр» иимэ ябуулга хэхэдээ, «Хусейн араб оронуудые можо болгон хубааруулгада туһалхаар эрхэ байдал бии болгоо» гээд газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Хусейн өөрынгөө түсэбые Холбоото Штадуудаар дэмжүүлхэ гэжэ оролдоно. Энэ ушар араб оронуудай ниислэлнүүдтэ сошордолгонуудые гаргана. Тусхайлбал, мартын эсэс багаар Хусейн өөрынгөө шэнэ дурадхалнуудые президент Никсонтэй зүбшэн хэлсэхэ юм гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ мэдээсээд байна. «Энэ түсэб һаяын саг соо бэелүүлэгдэхэ гэжэ американ хүтэлбэрилэгшэдэй батаар этигэдэг болобошье, Вашингтоной тусхай тушаалта хүнүүд хаанай үүсхэлээр һаналаа ханаһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ» гээд газетэ бэшэнэ.

Иорданиин хаанай үүсхэлээр «Холбоото Штадуудай хабаадалгатай ямаршьеб үгэсэлгэ далдалагдана» гэжэ Египедэй «Аль-Ахрам» газетэ түбэгшөөхэ ёһоороол түбэгшөөжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ. Газетын һанамжын ёһоор США-гай гүрэнэй секретариин туһалагша Дж. Сиско гэгшын һаяхан хэһэн мэдүүлгэ һэжэглэлгые бүри ехээр түрүүлнэ. Иорданиин ба Израилиин хоорондохи харилсаануудта ойрын саг соо «горитойхон» дэбжэлтэ болохо» гээд тэрэ хэлэһэн байгаа бшуу.

Дүтын Зүүн зүгтэхи бэрхэтэй хэсүү байдалые политическээр гуримшуулха зам бэдэрэлгые Израилиин һаатуулжал байһан үедэ, тэрэшэлэн Израилиин хэтэрмэ этэгээдүүдэй эзэрхэг эрмэлзэлгэнүүдые Холбоото Штадуудай улам ехээр дэмжэжэ байһан үедэ иимэ юумэнүүд боложо байна. Тиимэһээ Хусейнэй проект «Дүтын Зүүн зүгэй бэрхэтэй хэсүү байдалые шэнээр бүри аюултай болгоно» гээд газетэ мэдүүлнэ.

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

ХИЛЫН саанаһаа

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

Марксис литература олоороо уншана

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Һүүлэй үедэ американ уншагшад марксис литература улам үргэнөөр хэрэглэдэг болоо. Марксын, Энгельсын, Ленинэй зохёолнуудта, американ түүхэшэд-марксистнуудай, США-гай Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэдэй зохёолнуудта захил олоор ороно»,—гээд Нью-Йоркын «Джефферсон букшоп» гэжэ номой магазинай директор Дан Рубел ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлһэн байна. КПСС-эй XXIV съездын материалнууд, документнүүд мүнөө олоной һонирхол татана гэжэ тэрэ хэлэбэ. Советскэ Союзай Коммунис партиин һүүлэй съезд тухай хөөрэһэн, американ «Нью уорлд ревью» хэблэлээр гараһан «Ерээдүйн хараа зорилгонууд» гэжэ номые уншагшад олоороо худалдажа абана.

Марксизмын зохёолнуудые эхэ бэшэгээрнь уншажа шудалхэ гэдэг американ һурагшад залуушуулай улам ургажа байгаа хүсэл эрмэлзэлһээ уламжалан, марксистско-ленинскэ литература хэрэглэлгэ үргэдэнэ гэжэ директор тэмдэглэбэ.

Манай магазин хүшэр хүндэ байдалда хүдэлдэг гэжэ Дан Рубел мэдүүлээ. Американ хархис этэгээдүүд магазин доромнай бомбо зооһон, витринэнүүдые нэгэнтэ бэшэ тэһэлһэн байха юм. Гэбэшье засагаархидаар дэмжэгдэдэг хархис этэгээдүүдэй элдэб аашануудые дабан гаража, магазимнай аша үрэтэйгөөр ажалаа ябуулна гэжэ Рубел хөөрэлдөөнэй түгэсхэлдэ тэмдэглэбэ.

Үндэһэ баримтагүйгөөр сүүдлэлгые буруушаалга

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-ай корр. В. Байдашин нигэжэ дамжуулна:

Дайн байлдаае буруушаадаг долоон хүнэй хэрэгээр Пенсильвани штадай Гаррисбергдэ сүүд боложо байнхай. Эдэнэй тоодо толгойлогшонь священник Филип Берриган оролсоно. Хүлһэнэй гэршэнэрые хэрэглэн, гэмнэгшэд эб найрамдалай тала баригшадые хуурмагаар гэмнэжэ хэһээхые һэдэнэ. Гэмнэгдэгшэд президентын тусхай туһалагша Г. Киссинджерые хулгайлхые, Вашингтондохи хэдэ хэдэн правительственна эмхи зургаанай дулаасуулгын түхеэрэлгэнүүдые тэһэлхые һэдээ гэжэ прокуратура баталдаг байна.

КОММУНИСТНУУДАЙ АМЖАЛТА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Һунгуулиие угтуулһан хүдэлмэридөө американ коммунистнууд үшөө нэгэ шухала амжалта түйлаа. Компартиин Генеральна секретарь Гэс Холлые, залуу хүдэлмэришэдэй Союзай түрүүлэгшэ Джарвис Тайнерые США-гай президентын ба вице-президентын тушаалнуудта дэбжүүлхэ гэһэн бэшэгтэ Юта штадай 927 хүн гараа табиһан байна. Энэ хадаа кандидадуудые штадай һунгуулиин спискогтэ хуулитаар оруулхын тулэ шухала эрилтэһээ хоёр дахин шахуу олон болоно. Игэжэ Америкын түрүү үзэлтэй олонниитын дэмжэлһэнэй ашаар Коммунис парти кандидадуудаа дүрбэн штадай—Огайо, Алабама, Пенсильвани ба Ютын һунгуулиин спискогтэ оруулха болобо.

Хүндэ хүшэр байдалтай

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Гэгээрэлэй, һургуулиин һурагшадай хүндэ хүшэр байдал тухай США-гай президент Р. Никсон радиогоор, телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ мэдүүлһэн байна. Энэмнай «мүнөө үеын эгээл орёо асуудалнуудай нэгэн болоно» гэжэ президент хэлээ.

США-гай ехэ ехэ хото городуудта ажаһуудаг үгытэйшүүлэй үхибүүд хэтэрмэ муу байдалтай, һургуулида һурахадаа һайн эрдэм мэргэжэл олоногүй гэжэ Р. Никсон сэхэ рүүнь мэдэрбэ.

„Маринер-9“ урагшагүйдөө

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Марсые тойроод ниидэжэ ябаһан американ «Маринер-9» гэжэ замбуулинай станци дээрэ горитой эбдэрэл болоо. Пасадинһаа жолоодон хүтэлбэрилхэ түбэй мэдээсэһэнэй ёһоор, станциин телекаменууд, научна приборнууд хүдэлхэеэ болёо. Борт дээрэнь тодхогдоһон тоолон тодорхойлгын аппаратура эбдэрээ ха гэжэ мэргэжэлтэд багсаана.

Тайвань ба ООН

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-ой зүгһөө Тайваньда үзүүлэгдэдэг байһан туһаламжа КНР-эй гүйлтаар «хизаарлан хороогдожо» байна гэжэ ООН-ой зүгһөө хүгжэлтэ хангаха программа хүтэлбэрилдэг Петерсон мэдүүлээ. Тайваньда хэгдэжэ байһан бүхы программанууд ойрын гурба һарын турша соо болюулагдаха, элдэб түхеэрэлгэнүүд задалагдаха, мэргэжэлтэд эндэһээ бусаха юм гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Хүгжэлтэ хангаха программын стипенди абаад, хари гүрэнүүдтэ һуража байһан Тайваниин бүхы студентнэр нютагтаа бусаха болоно гэжэ АП агентство мэдээсэбэ.

Нютагтаа эзэд бэшэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Холбоото Штадуудай зонхилхы тушаалтадаар резерваци худар намнагдаһан индеецүүд—америкын уул улад зон үгытэй ядуу байдалда байхаһаа гадна, хосорон һалажа байна. Тэдэнэй ехэнхи хубинь хүдэлмэригүй, гэр байра муутай, медицинскэ туһаламжаар хангагдадаггүй.

Жэшээнь, Урда Дакота штадтахи сиукс угсаатанай 45 процентнь хүдэлмэригүй байна гэжэ индеецүүдэй хэрэг эрхилдэг бюро мэдэрхэ баатай болоо. Иимэ угсаатай индеецүүдэй олонхид американ баяшуулай фермэнүүдтэ саг зуураар хүдэлхэдөө, тон бага түлбэри абана.

КПИ-гэй МЭДҮҮЛГЭ

ДЕЛИ. (ТАСС). «Зүүнэй ба демократическа бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл бэхижүүлхэ, дэлхэйн коммунис хүдэлөөе нэгэдүүлхэ, Советскэ Союзтай, бүхы социалис оронуудтай нягта хани барисаа тогтоохын тула Индиин Компартиин бэелүүлжэ байгаа хараа шэглэлэй зүб байһые штадуудай хуулиин гаргаха суглаанууудай һунгалтын үрэ дүнгүүд элеэр харуулаа». Индиин Коммунис партиин Центральна секретариадай хэблэлдэ бэлдэһэн мэдүүлгэ дотор энээн тухай хэлэгдэнэ.

Һунгалтын үеэр хархис этэгээдүүдэй булигдаһан ушар, демократическа хүсэнүүдэй илалта хадаа хүдэлмэригүйдэлгэтэй, үгытэй ядуу байдалтай амжалтатайгаар тэмсэхэ, оронойнгоо экономическа дулдыданги бэшэ байдалтай болохын, ажалшадай байдал һайжаруулхын тула таарамжатай хубилалтануудые хэхэ шэнэ арга боломжо нээнэ.

«ПРАВДА БУРЯТИ...» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: СС... профсоюзуудай XV съезды... дэһэн тухай информационно... сэл. Нүхэр Л. И. Брежневэ... хэлэлгэ. КПСС-эй обкомой ... тухай информационно мэдээ...

Хоёрдохи хуудаһанда: ... Л. И. Брежневэй үгэ хэлэлгэ... гэсхэл.

Гурбадахи хуудаһанда: ... эй тоосоон.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ... һонин. Хилын саанаһаа ... мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

19.00 — «Байгал шадар... заарнай» — һурагшанарай ... фестиваль. 19.35 — мульф... нүүд. 19.55 — телепано... 20.15 — «Элһэтэ хүшүунай ...» — Латвиин ТВ-гэй очерк. 20... «Факел». Залуушуулда зори... даһан программа. 21.10 — «... бэшэгүүдтэ харюусанабди». 21... «Уласхоорондын шэнжэлэл...» ряад хэлэн дээрэ). 21.4... «Свои люди — сочтемся» ... бэй ТВ-гэй зүжэг (2-дохи ...) 22.50 — камерна концерт. ... — һүүлэй һонин.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонуу...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-5... приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-7... отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-... 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-... культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, и... формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-03452. Заказ № 1...